

Knjiga o Sloveniji

Te dni je bila dotiskana v Mohorjevi tiskarni v Celovcu knjiga »Slovenija včeraj, danes, jutri«. Delo je izšlo v založbi avtorja Cirila A. Žebota, profesorja primerjalnih gospodarskih sistemov na Georgetown University v Washingtonu. Posvečena je spominu profesorja Lamberta Ehrlicha ob 25-letnici njegove smrti.

Koroški Slovenci pozorno zasledujemo slovenski politični, kulturni in gospodarski razvoj. Živimo v razmerah, ki nam nalagajo dolžnost, da posvečamo vse sile utrditvi in ohranitvi slovenskega življa v deželi. Smo po jeziku in kulturi povezani s slovensko narodno celoto, kot avstrijske državljane slovenske narodnosti pa nas ne obvezuje le državna pogodba, temveč se čutimo dolžne, da prispevamo svoje za napredek države, za povečanje ugleda Avstrije v svetu. Vsled tega se tudi ne vmešavamo v načrte te ali druge slovenske politične organizacije v emigraciji, kot tudi ne želimo in bi tudi ne mogli poseči v preureditev političnih ali gospodarskih prilik v Sloveniji. Tozadevno smo na vse strani le opazovalci z željo, da bi bila slovenska pot čim uspešnejša, čim bolj koristna za slovenski narod.

Žebotova knjiga o Sloveniji skuša odgovoriti na vrsto vprašanj, o katerih razmišlja v Sloveniji predvsem mlajša generacija, a tudi starejši rod, ki čuti, da zadnja odločitev o usodi Slovenije še ni padla. O tem je prepričana slovenska emigracija v celoti. Iz tega vidika gledano je knjiga nadvse aktualna in zanimiva.

Gre v knjigi za diskusijo o ureditvi Slovenije v sklopu bodoče evropske državne ureditve. Skrb za slovenski značaj Slovenije, njen gospodarski položaj napram Beogradu in ostalim južnoslovanskim ter srednje- in zapadnoevropskim narodom, politična ureditev Slovenije, to so vprašanja, ki stoje — poleg tragičnega obdobja slovenske zgodovine med drugo svetovno vojno — v ospredju najnovejšega dela o sodobni slovenski zgodovini in problematiki.

Slovenski značaj Slovenije! Znano je, da južnjaki v vedno večji meri silijo v severno-zapadne predele Jugoslavije, ki so gospodarsko veliko bolj razviti, kjer so boljši pogoji za življenje. Med cariniki na mejah so tudi v Sloveniji opravljali še do nedavnega v precejšnji meri to službo Srbi. Naraščanje vpliva srbohrvaščine v upravi in drugih področjih območja Slovenije zbuja resno zaskrbljenost slovenskega prebivalstva nad nadaljnjo usodo slovenskega jezika in slovenskega naroda.

Gospodarski položaj napram Beogradu! Gre pri Sloveniji za najbolj industrializirano deželo Jugoslavije s še nešteto odprtimi in neizkoriščenimi možnostmi. Vendar je sprostitve slovenskega gospodarstva zaradi prevelike odvisnosti od Beograda močno zavirana, kot Slovenija ni samostojna pri razdeljevanju svojega narodnega dohodka. Tozadevno mora Ljubljana podrediti svoje interese Beogradu.

Politična ureditev Slovenije! Tudi o tem danes slovenska javnost diskutira. Vodilni krogi v Sloveniji veliko razmišljajo o poteh, ki bi omogočile republiko Sloveniji v okviru Jugoslavije čim večjo gospodarsko in politično samostojnost. Možnosti za resnično demokratizacijo političnega življenja pa vidijo v čim večji neodvisnosti Socialistične zveze od komunistične partije.

Z zgoraj nakazano problematiko je konfrontiran bralec knjige »Slovenija včeraj, danes, jutri«. Ker zavisi usoda držav in narodov močno od njih gospodarske ureditve in zmogljivosti, je avtor posvetil precejšen del svoje knjige predvsem temu vprašanju. »Slovenci,« pravi Žebot, si doslej »niso

Dramatične ure na zasedanju OZN

Besedni dvoboj Sovjetska zveza - Izrael — Sovjeti zapustili sejo — Johnsonov govor o zunanji politiki Združenih držav Amerike

Sovjetski ministrski predsednik Kosigin, ki je kot prvi govoril na izrednem zasedanju Združenih narodov, je ostro obsodil Izrael in Združene države Amerike. Predložil je resolucijo, ki se glasi:

■ Varnostni svet odločno obsoja napadalna dejanja Izraela in njegovo podaljšanje zasedbe dela ozemlja Egipta, Sirije in Jordanije.

■ Zahteva, naj Izrael takoj in brezpogojno umakne svoje enote z ozemlja imenovanih držav na položaje za črto premirja.

■ Izrael mora plačati odškodnino vsem trem napadenim deželam, in to v najkrajšem času.

■ Poziva varnostni svet, da s svoje strani takoj sprejme učinkovite ukrepe, da se odstranijo vse posledice izraelskega napada.

Izraelski zunanji minister Aba Eban mu je takoj odločno odgovoril:

»Sovjetska zveza kot vesela ni storila nič proti temu, kar se je pred kratkim dogajalo na Srednjem vzhodu. S svojim zadržanjem je pospeševala napad arabskih držav in se očitno postavila na stran onih, katerih cilj je bil genocid (rodomor).«

Nato je Eban predlagal neposredna pogajanja med Izraelom in arabskimi državami. Dejal je: »Ponudili bomo pravično in trajno rešitev, ki bo v našo vzajemno korist in čast.« Takoj za tem pa je dodal: »Predlog, naj se vse vrne k temu, kakor je bilo pred 5. junijem, je nesprejemljiv. Glavna

skupščina ne bo smela odrediti formule za obnovitev sovražnosti, temveč vrsto načel za graditev nove prihodnosti na Srednjem vzhodu. Arabskim državam se ne bo smelo več dovoliti, da priznavajo obstoj z edinim namenom, da pripravljajo zarote za njegovo uničenje. Stali smo si nasproti v vojni. Potrudimo se sedaj, da si stojimo nasproti v miru.«

V nadaljevanju svojega govora je Aba Eban dejal, »da je edini vzrok krize na Srednjem vzhodu pravica Izraela do miru, varnosti, neodvisnosti, gospodarskega razvoja, svobodne plovbe, t. j. pravica do bstoja, ki mu je bila odrečena«. Eban je nato zanimal, da je Izrael zbral svoje čete na sirske meje že sredi maja, da bi jo napadel. Dejal je: »5. junija se je vozal zadržal okoli našega vratu in naša izbira je bila preprosta: živeti ali umreti. Naša sila se je uporabila za pravično stvar. Če kar bi morala skupščina obsoditi, ni Izrael, marveč poskus, da se obsodi Izrael.«

Eban je nato kritiziral primerjanje, ki so ga sovjetski diplomati dali med Izraelom in nacisti. Dejal je: »Tu gre za očitno kršitev mednarodne morale in človeškega dostojanstva. Naš narod ni nikoli delal kompromisov s Hitlerjevo Nemčijo. Nikoli ni podpisal pogodbe s Hitlerjem kakor Sovjetska zveza leta 1935.«

Po zadnjem delu Ebanovega govora sta Kosigin in Gromiko zapustila dvorano.

Pet mirovni točk ameriškega predsednika

Uro pred začetkom izrednega zasedanja glavne skupščine OZN je ameriški predsednik Johnson pozval vse dežele, udeležene pri sporu na Srednjem vzhodu, naj ustavi oboroževalno tekmo na tem področju. Zato Združene države Amerike predlagajo pet mirovni točk:

1. Vsaka država na Srednjem vzhodu ima pravico do življenja. Prav tako ne bi nobena država bila lojalna do listine OZN ali do svojih lastnih interesov, če bi jo zaslepili vojaški uspehi, tako da ne bi več priznavala, da imajo tudi sosednje dežele svoje pravice in svoje interese.

2. Druga temeljna potreba za rešitev je v tem, da se popravi krivica beguncem. To pa morajo storiti vse države tega področja. ZDA so pripravljene pomagati pri urejanju tega vprašanja.

3. Združene ameriške države branijo svobodno plovbo po mednarodnih vodnih poteh: Akabskem zalivu in Sueškem kanalu.

4. Potrebno je ustaviti oboroževalno tekmo na Srednjem vzhodu.

5. Odločilne važnosti je, da se spoštujeta politična neodvisnost in celotnost vseh dr-

žav Srednjega vzhoda. To načelo bo lahko učinkovito samo na podlagi miru med prizadetimi strankami. Dežele tamkajšnjega področja so imele 20 let samo črte premirja, ki so bile rahle in z lahkoto podvržene kršitvam. Sedaj potrebujemo priznane meje in druge sporazume, ki naj princesejo gotovost proti terorju, uničenju in vojni.

Na koncu je Johnson izjavil: »SedANJI trenutek ni trenutek sovraštva, temveč velikodušnosti; ni trenutek propagande, temveč potrpežljivosti; ni trenutek žalitev, temveč daljnovidnosti. Na podlagi miru ponujamo svojo pomoč narodom Srednjega vzhoda.«

Podgorni nenadno v Kairo

Na diplomatski fronti glede Srednjega vzhoda je prišlo v torek do presenečenja: sovjetski predsednik Podgorni je odletel k Naserju na pogajanja. Podgorni se je na poti ustavil v Beogradu, kjer se je pogovarjal z jugoslovanskim predsednikom Titom.

predložiti politično sprejemljivo in organizacijsko izvedljivo povezavo vseh takrat obstoječih slovenskih oboroženih sil.« Tem potom skuša avtor vzpostaviti most do sedanjih vladnih krogov v Sloveniji, sicer na osnovi skupnih slovenskih interesov, pač pa mimo vseh ideoloških ozirav. Tozadevno knjigi marsikdo ne bo mogel slediti, predvsem ne, ako je v njej preudarno prebral poglavje »Krščanska kultura in narodna bit« v zvezi z Ehrlichovim »višarskim slovenstvom.«

Gre pa pri knjigi »Slovenija včeraj, danes, jutri« za resno študijo o slovenski problematiki, ki je vredna, da smo jo kot tako omenili na uvodnem mestu našega lista.

Matura na slovenski gimnaziji

V ponedeljek, dne 12. junija so se pričeli na Državni gimnaziji za Slovence v Celovcu ustni zrelostni izpiti. Izpitni komisiji je predsedoval v 8.a razredu nadzornik gimnazije dr. Valentin Inzko, 8.b razredu pa ravnatelj prof. Adalbert Schreiner. Prvikrat sta maturirala torej letos dva razreda. Razrednik 8.a razreda je bil prof. Stefan Močilnik, razredničarka 8.b razreda pa prof. Slavka Hronek.

V 8.a razredu je nastopilo k maturi 17 dijakov in dijakinj. 1 dijak k maturi ni bil pripuščен. Vseh 17 dijakov je maturo zdelalo, med njimi z odliko: Mirko Messner, Zalika Mikl, Sonja Kaki, Zalika Kelih, Stefan Pinter in Leni Wutte. Zadnji je izročil predsednik v imenu maturitetne komisije kot stotemu maturantu Slovenske gimnazije v spomin na ta dogodek poseben knjižni dar.

Medtem, ko so nastopili dijaki in dijakinje 8.a razreda k maturi 12. in 13. junija, je pričel 8.b razred z zrelostnim izpitom v torek, 13. junija, popoldan, zaključili pa so maturo v četrtek, dne 15. junija, dopoldan. V tem razredu pravtako en dijak ni bil pripuščен k maturi, k izpitom pa je nastopilo 20 dijakov — sami fantje. Od teh so zaključili galob študij z odliko trije dijaki, in sicer: Gallob Anton, Opietnik Anton in Orasche Stefan.

Tako je maturiralo letos na šoli 37 maturantov in maturantk. Uspeha se veselimo tudi mi ter vsem abiturientom iz srca čestitamo. Želimo jim na njihovi nadaljnji življenjski poti mnogo uspehov in sreče.

Bila je to letos peta matura na Slovenski gimnaziji. Tako je doslej zapustilo Slovensko gimnazijo 122 maturantov in maturantk.

Prof. Mirka Fileja ne bomo pozabili

Slovenci na Goriškem so se spomnili pred kratkim pete obletnice smrti Mirka Fileja, vzglednega duhovnika, rodoljuba in gorečega kuurnega delavca na Primorskem. Tudi koroškim Slovincem je bil in je prof. Mirko Filej svetel vzgled. Mnogokrat je prihajal na Koroško, kjer je bival med svojim dopustom med slovenskimi koroškimi rojaki. Njegova prijazna beseda in idealizem nas je navduševala ter preko njega povezovala z brati na Goriškem. Za to naj se ob peti obletnici smrti Mirka Fileja spomnimo na tem mestu poteka slovensosti, ki so bile pred kratkim v Gorici.

Zveza slovenske katoliške prosvete na Goriškem in ostale slovenske organizacije so za peto obletnico pripravile posebno spominsko proslavo.

V atriju Katoliškega doma so najprej odkrili doprsni kip rajnega profesorja Mirka Fileja, katerega je napravil likovni umetnik, akademski kipar Franc Gorše v New Yorku. Moški zbor »Mirko Filej«, je za začetek proslave zapel Filejevo pesem »Krivice za klobukom. Nato so blagoslovili prostor in odkrili spomenik. Sledil je kratek nagovor ravnatelja dr. Antona Kacina, v katerem je govoril o pokojnikovem življenju. Za konec prvega dela slavja je zbor »Mirko Filej« zapel pesem »Jaz pojdem med polja.«

V drugem delu proslave je glavni govornik Stanko Jeričijo poudaril čednosti, ki so odlikovale Mirka Fileja kot človeka. Ne-prestano in povsod je stremel za tem, da bi čim globlje prodir v dušo sočloveka in da bi jo tako čim laže spoznal, kajti vedel je, da je samo na ta način možno postati njegov prijatelj, ki bo mogel razumeti vse njegovo dejanje in nehanje ter bitje in žitje. Neizmerno pa je ljubil in se oklepal slovenske skupnosti ter se ves razdal njej.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

NA KITAJSKEM EKSPLODIRALA PRVA VODIKOVA BOMBA

Rdeča Kitajska je v soboto, dne 17. junija, prvič izvedla eksplozijo hidrogenske (vodikove) bombe.

Svetovno politiko, zlasti pa še zbrane članice, ki so se zbrale na izrednem zasedanju glavne skupščine Organizacije združenih narodov v New Yorku, je razburila novica, da je komunistična Kitajska izvedla svojo prvo eksplozijo svoje prve hidrogenske (vodikove) bombe. To vest je v soboto, 17. junija javil pekiški radio. To je že šesti kitajski atomski poskus. Prvo jedrsko eksplozijo so sprožili 16. oktobra leta 1964 na poskusnem strelišču v Lopu Nora v severni pokrajini Suihiauga. Meseca maja leta 1965 je sledila druga eksplozija, trije nadaljnji poskusi pa so sledili lani, od teh zadnji 29. decembra 1966. Tokrat niso omenili nič, kako velika je bila atomska bomba.

»Komunistična partija Kitajske, državni svet, vojaška komisija in skupina za kulturno revolucijo v centralnem komiteju, je rečeno v uradnem sporočilu, najtopleje čestitajo vsem poveljnikom in borcem kitajske narodnoosvobodilne vojske, delavcem, inženirjem, tehnikom, znanstvenikom in vsemu osebju, ki je zaposleno pri raziskovanju, izdelovanju jedrskega orožja in pri njegovem preizkušanju«. Dolgo sporočilo je podobno sporočilom o vseh dosedanjih jedrskih eksplozijah in dodaja: »Kitajska ima atomske bombe, vodljive izstrelke in sedaj ima vodikovo bombo. To dejstvo zelo dviga moralno revolucionarnega ljudstva na vsem svetu in zelo manjša nadutost imperializma, modernega revizionizma in vseh reacionarjev.« Sporočilo pravi tudi, da »je človek tisti, ki odloča o zmagi ali porazu v vojni« in da imajo jedrski poskusi na Kitajskem samo obrambne namene s končnim smotrom, da se doseže ukinitve jedrskega orožja.

Na koncu ponavlja izjava, da Kitajska ne bo nikoli in v nobeni okoliščini prva uporabila jedrskega orožja.

Po pekiških ulicah je na stotisoče ljudi manifestiralo takoj po sporočilu o eksploziji vodikove bombe. Novico so širili po ulicah z zvočniki. Vse ulice so močno razsvetljene.

Glavni tajnik Združenih narodov U Tant je dal prebrati naslednji komentar h kitajskemu sporočilu: »V skladu z resolucijami, ki jih je odobrila glavna skupščina o tem vprašanju, je treba obsoditi vsako eksplozijo atomske ali vodikove bombe v kateri koli državi, na katerem koli delu sveta.«

Japonsko zunanje ministrstvo je nocoj objavilo izjavo, v kateri obsoja kitajsko jedrsko eksplozijo in poziva kitajsko vlado, naj temeljito razmisli, preden nadaljuje svoje jedrske poskuse.

Ameriška komisija za atomsko energijo je potrdila, da so kitajski znanstveniki danes povzročili eksplozijo jedrske bombe na preizkusnem strelišču Lop Nonr. Moč bombe je znašala »več megaton«. (ena megatona ima moč milijona ton trinitrotoluola = močnega razstreliva.)

Sporočilo komisije za atomsko energijo ne pojasnjuje, ali je šlo za vodikovo bombo ali ne. Po mnenju izvedencev komisije pa ni vzroka, da bi dvomili o tem, kar so sporočili v Peking.

Kakor je znano, sta Kitajska in Francija edini dve atomski državi, ki nista podpisali moskovske pogodbe o prepovedi jedrskih poskusov v zraku, na zemlji in pod vodo. Toda Francija ni še preizkušala vodikovih bomb.

SOVJETSKA LETALA ZA EGIPET IN POMOČ SEVERNEMU VIETNAMU

V poučenih krogih pravijo, da se je Sovjetska zveza obvezala poslati Egiptu 200 letal Mig v zameno za letala, ki jih je Egipt izgubil v vojni. V istih krogih pravijo, da so nekatera letala že prispela v Kairo, druga pa bodo prispela v prihodnjih tednih. V Tel Avivu trdijo, da pošiljajo iz Moskve orožje v arabske države z letali.

Iz Washingtona se je izvedelo, da je Sovjetska zveza poslala po končanem boju okoli 50 letal Mig v Alžirijo in Egipt. Pripominjajo, da ne vedo, koliko letal je bilo poslanih v Arabsko republiko in koliko Alžiriji. V nekaterih krogih so mnenja, da so letala poslali na podlagi sporazumov,

ki so bili sklenjeni že prej, in da ne gre za novo sovjetsko obveznost.

Sovjetski minister za trgovsko mornarico Bakajev pravi v intervjuju reviji »Novoje Vremja«, da 30 sovjetskih trgovskih ladij vsak dan prevaža v Severni Vietnam blago, ki je potrebno za njegov gospodarski razvoj in njegovo obrambo. »Sovjetska trgovska mornarica« je dodal minister, »aktivno sodeluje pri pomoči Severnemu Vietnamu, čeprav je vsako potovanje v Severni Vietnam povezano z velikimi težavami.« V bližini pristanišč namreč ustavljajo sovjetske ladje ameriška lovka letala in bombniki, medtem ko enote ameriške mornarice manevrirajo zelo blizu ladij, kar je zelo nevarno zanje. Poleg tega padajo v severnovietnamskih pristaniščih ameriške bombe v bližini sovjetskih ladij.

Predsednik sajgonske vlade general Ki je izjavil, da bi bilo potrebno 600.000 ameriških vojakov v Vietnamu za uspešnejšo vojno.

PETROLEJSKA VOJNA

V arabskem svetu, ki zbira vsa razpoložljiva orožja za politični spopad, v katerem naj bi zagotovili vrnitev izraelskih sil za meje izpred vojnega izbruha, najpogosteje omenjajo dva instrumenta, ki bi ju izbrali za pritisk na Združene države in Britanijo. To sta Sueški prekop in nafta. Kako učinkovita bi lahko bila naftna vojna?

Prvi del odgovora je kratkoročne narave. Arabske države Srednjega vzhoda (z Iranom vred) dajejo po podatkih iz lanskega leta 34 odstotkov svetovne naftne proizvodnje. Če bi teh 34 odstotkov nenadoma usahnilo, bi to za Zahod kot celoto nedvomno pomenilo hud udarec. Vendar pa bi ta udarec zadel bolj druge države kakor glavnega nasprotnika: ZDA. Leta namreč krijejo svoje potrebe povečini iz lastnih ali pa kanadskih in venezuelskih ležišč. Morebitna nacionalizacija ameriškega naftnega imetja na Srednjem vzhodu bi pomenila za ameriški kapital izgubo približno milijarde dolarjev, kolikor veljajo tamkajšnje naložbe; razen tega bi bili odsekani veliki ekstraprofiti ameriških naftnih družb, ki nastajajo zaradi vodilne vloge ameriškega kapitala v svetovnem naftnem kartelu.

Ameriški delež čistega dobička od srednjevzhodne nafte je lani znašal milijardo in četrt dolarjev. V tej vsoti je izredno velik delež ekstraprofita, zakaj kartelska svetovna cena nafte se oblikuje na podlagi proizvodnih stroškov v Teksasu in Venezueli, medtem ko so proizvodni stroški na Srednjem vzhodu neprimerno nižji. To se pravi, da bi bile ZDA prizadete samo delno. Drugače je z Veliko Britanijo. Ta prejema s Srednjega vzhoda 80 odstotkov svoje nafte; Zahodna Nemčija približno polovico; Francija četrtno in Italija enako kot Velika Britanija 80 odst. Skozi Sueški prekop gre 60 odstotkov italijanskega, 63 odstotkov belgijskega, 50 odstotkov nizozemskega, 39 odstotkov francoskega in 15 odstotkov zahodnonemškega uvoza nafte. Preusmeritev nakupov nafte s Srednjega vzhoda k dobaviteljem na drugih koncih sveta, združena z zaporo tankerske plovbe skozi Sueški prekop, bi zahodno Evropo po nekaterih ra-

čunih priškrnila za tri milijarde dolarjev.

Drugi del odgovora na uvodno vprašanje se nanaša na možnost dolgoročne naftne vojne. Tu vstopajo v kombinacije številni novi faktorji, predvsem naslednje vprašanje. V sedanjem trenutku so deleži v svetovni proizvodnji nafte, ki jih bolj ali manj trdno obvladujejo zahodne države, vzhodne države in srednjevzhodne države, razporejeni približno v razmerju 50:16:34. Upoštevat pa je treba, da je med srednjevzhodnimi državami s stališča vsearabske naftne akcije nekaj pomembnih šibkih točk — in da tvorijo te šibke točke najpomembnejši naftni proizvajalci tega dela sveta. To so Libija, Iran, Saudska Arabija in Kuvajt, tudi če manjših šejkatov in emiratu na jugu Arabskega polotoka ne upoštevamo. Naštete države prejemajo vse po vrsti nad 80 odstotkov svojih dohodkov iz delitve čistega naftnega dobička z zahodnimi proizvajalci. Njihov manevrski prostor je precej ozek; njihovi režimi so precej odvisni od zahodne naklonjenosti. Vprašanje je torej, ali bi se odločili za skupni nastop v naftni vojni; ali tudi če bi se odločili, je vprašanje, kako dolgo bi pri tem vzdržali.

Potem pa nastopa pri vsej zadevi še en faktor, ki ga ni mogoče zanemariti. Gre namreč za tole. Vzhodne države, zlasti Sovjeti in Romunija, imajo v rokah 16 odstotkov svetovne naftne proizvodnje. Sovjetska zveza je v zadnjem času razpredla precej široko mrežo tu bolj, tam manj dodelanih načrtov ali idej za naftni prodor v zahodno Evropo. Romunska nafta pa je v zadnjih letih očitno faktor, na katerem se v precejšnji meri opira planiranje in uresničevanje romunske zunanje politike. Vprašanje, do kolikšne mere bi se ZSSR, Romunija in z njima druge vzhodne države, ocenjujoč celoto svojih zunanjepolitičnih interesov, hotele vključiti v splošno naftno konfrontacijo z zahodom, je odprto.

LUKSEMBURG RAZPRODAL VOJSKO

Velika kneževina Luksemburg je ena od »čudnih« dežel na svetu: njena vlada je te dni na javni dražbi razprodala vojsko. V Carpellenu, 15 kilometrov od mesta Luxembourg, je razstavljeno vse vojaško bogastvo dežele, ki ga licitirajo kupci avtomobilov, dvomljivji trgovci z orožjem in interesenti za staro železo.

Dne 8. marca letos je obrambni minister Gregoire predlagal parlamentu ukinitve obvezne vojaške službe. »Samo velike in bogate države gredo lahko v korak z napredkom tehnike in samo take si lahko privoščijo armado,« je dejal.

Sklep vlade, da ukine obvezno vojaško dolžnost, ki so ga v parlamentu sprejeli skoraj soglasno, je povzročil ugovore poveljnikov vojske, ki je štela 6000 mož pod vrhovnim poveljstvom polkovnika Winterja. Začelo se je pravzaprav že lani, ko je vlada predlagala zmanjšanje vojske in skrajšanje vojaškega roka na šest mesecev. Polkovnik Winter je odločno protestiral, in vlada ga je takoj odstavila. Parlament pa je bil mnenja, da vladni predlog ne zadošča, in je zahteval, naj se armada sploh ukine. To se je tudi zgodilo. Odslej bo imel Luksemburg samo simbolično vojsko, ki bo štela 600 mož, njena naloga pa bo varovati ceste in železnice.

. . . in pri nas v Avstriji

Novo besedilo zakona je prilagojeno sporazumu o človeških pravicah.

V členu 5 novega zakona uporabe orožja je vobče ugotovljeno, da sme nastavljenec izvršilne oblasti, če ima pri sebi različno orožje, uporabiti najprej najmanj nevarnega.

VEČ PRAVIC ZA NEZAKONSKE OTROKE

Pravosodni minister prof. dr. Hans Klezatsky je izdelal zakonski načrt, po katerem naj bi enkrat za vselej odpravili slabši pravni položaj nezakonskih otrok v Avstriji. Po zakonskem načrtu so tudi očetovi stari starši dolžni skrbeti za nezakonskega otroka, razen tega mu pripada še zakonita pravica do dediščine. (Ta zakonski načrt je ministrski svet sprejel na svoji seji 31. maja.)

Za Avstrijo je ta zakon posebno pomemben, saj se pri nas rodi letno več kot tisoč nezakonskih otrok. Tako ima Avstrija že dolga leta »evropski rekord«. Leta 1965 se je rodilo 14.574 takih nezakončkov; istega leta pa je bilo v Avstriji 129.924 rojstev.

SLOVENC

doma in po svetu

Karlu Mauserju nagrada »Vstajenje«

Pred kratkim se je sestalo v Trstu razsodišče nagrade »Vstajenje« in prisodilo nagrado za najboljšo leposlovno knjigo pisatelju Karlu Mauserju v Združenih državah Amerike. Karel Mauser je spisal trilogijo »Ljudje pod bičem«. In za njegovo tretjo knjigo tega dela je bil odlikovan.

V razsodišču so bili: Martin Jevnikar, Franc Jeza, Anton Kacin in Rafko Vodeb. Podelitev nagrade so utemeljili s tem, da je pisatelj v trilogiji zajel dejanje in nehanje, bitje in žitje slovenskega človeka od začetka druge svetovne vojne do prvih povojnih let, torej dobo, ki je bila najhujša za vse slovenski narod. V stvaritvi je avtor prikazal tuje in domače zastopnike različnih nazorov in značajev, a do vseh je bil odkrito nepristranski in pošten. Zlasti je uspel v tretjem delu, kjer je na prepričljiv umetniški način zaključil usode svojih ljudi.

Pisatelj je vse osebe psihološko globoko doumel in življenjsko polno podal, tako da spadajo med najboljše v slovenskem slovstvu, trilogija sama pa je tehtna oživitve polpretekle dobe.

(Prvi del tega Mauserjevega dela je razprodan; drugi in tretji del pa je še na razpolago tudi v Mohorjevi knjigarni v Celovcu.)

Iz Kanade nam poročajo:

Kulturno življenje Slovencev v Torontu je živahno. Tam so imeli v zadnjem času kar zapovrstjo nekaj lepih kulturnih prireditev: torontski slovenski zbor je skupno s hamiltonskim zborom nastopil pod Križmanovim vodstvom; Slovensko gledališče iz Toronta je v Hamiltonu uprizorilo Simčičevo delo »Krst pri Savici«; SAVA je priredila v slovenski cerkveni dvorani materinsko proslavo. Lebarjeva harmonikarska šola je poskrbela za lep harmonikarski koncert. Mladinski pevski zbor Marije Pomagaj, Lebarjeva harmonikarska šola in Slovenska folklorna skupina Nagelj iz Toronta pa so nastopili na glasbenem festivalu v Windsorju in želi za svoja izvajanja veliko odobravanja.

Novice iz Argentine

Za rajnim Maksom Mastnakom, ki je v Buenos Airesu umrl pred poldrugim mesecem v 93. letu starosti, je prevzel starostno vodstvo med novimi slovenskimi naseljenci v Argentini Janez Šmajd, pd. Šmajdov oče. Pa jih je sedaj zapustil tudi on. Pred kratkim je za zmerom zatislil svoje trudne oči in odšel po plačilo k Pravičnemu tja gor v nebesa. Šmajdov oče se je rodil pred 89 leti v Predosljah pri Kranju. Izučil se je za zidarja. Svojo družino si je ustvaril takoj po odsluženem vojaškem roku. Služboval pa je kot stražnik v Kranju. Prvo svetovno vojno je preživel na raznih bojiščih. Po vojni je odšel v Združene ameriške države, kjer je dobil zaposlitev v Čikagu. Vendar tam ni mogel vzdržati, hrepenenje ga je gnalo nazaj v domovino. V tekstilni tovarni Jugočeške je služil kot vratar. Po drugi svetovni vojni ga srečamo kot begunca najprej v Lienzu in Spittalu ob Dravi, nato pa se je preselil leta 1948 z družino v Argentino. Sedaj počiva rajni Šmajdov oče v tuji zemlji.

V Carapachayu je 29. maja preminil Milan Amon. Milan Amon si je kmalu potem, ko je stopil na argentinska tla s svojo družino, postavil lep dom. Pokojni zapušča ženo, sinove in vnuka.

Nekaj dni poprej pa je v Buenos Airesu avto do smrti povozil Janeza Brulca. Rajni zapušča ženo in tri otroke, v Slovenski vasi v Lanusu pa brata.

Vsem trem pokojnim Slovincem tam daleč v Argentini naj Bog da večni mir in pokoj, naj se odpočijejo v tuji hladni zemlji!

Od teh nezakonskih otrok jih živi okoli 27 odstotkov z njihovimi po rojstvu poročenimi roditelji, 9,6 odstotka jih je ostalo pri neporočenih starših, 6,4 odstotka jih živi pri materi in očimu. Za večino nezakončkov, to je 34,5 odstotka, pa skrbi mati sama.

Za olajšanje težkega položaja nezakončkov zakon predvideva:

● Zvišanje plačevanja preživnine, seveda v razmerju z višino očetovih dohodkov. S tem bi omogočili nezakonskemu otroku slične življenjske pogoje kot njegovemu očetu.

● Oče mora pri poroki nabaviti nezakončku vso balo (opravo).

● K vzdrževanju nezakonskega otroka se lahko pritegnejo tudi očetovi starši.

● Nezakonček ima pravico do dediščine, in sicer po zakonih naslednikov in ženi dediča. V prihodnje bodo nezakonski otroci dobili del dediščine staršev, dedka in babice ali daljnjih sorodnikov.

Za očeta pa je zakon poskrbel poleg večjih dolžnosti tudi pravice; tako se na primer med drugim očetu prizna pravico odločanja in pravico obiska.

Prisrčna knjiga Kugyjevih spominov

Razkriva lepote stvarstva in človekovo veličino

Podjetna mariborska založba Obzorja je osnovala novo zbirko: Domače in tuje gore. Kot prva te zbirke je izšla (na 246 straneh, z letnico 1966) knjiga »Delo, glasba, gore«. V nji je dr. Julius Kugy, sloveči gornik in planinski pisatelj, nekako ob sedemdesetem letu (okrog 1930) pregledal svoje življenje ter ga popisal z veliko prisrčnostjo in nič manjšo modrostjo.

Kugyjev oče je bil koroški Slovenec

Kugy je bil slovenskega porekla. Njegov oče, koroški Slovenec Kugaj iz Lipice blizu Podkloštra, se je v Celovcu izučil za trgovca, nakar je že s pomembnim priimkom prišel v Trst. Mati pa je bila hči finančnega svetnika Jovana Vesela Kosčškega, gromovitnega slovenskega pesnika, ki so ga mnogi povzdigovali nad sodobnika Prešerna. Oče je z družabnikom ustanovil veliko trgovsko hišo. »Po morju je uvažala blago z vseh koncev sveta. Iz daljnih čezmorskih dežel je prihajala kava, olja in suho južno sadje za trgovce avstro-ogrškega zaledja, Švice, južne Nemčije, Poljske, Rusije in južnih dežel.«

Tako je zapisal sin Julius, ki se je sicer rodil v Gorici (1858), ko je po Trstu razsajala kolera. Toda vse nadaljnje življenje mu je poteklo v velikem obmorskem mestu.

Vzgoja v družini je bila prva leta italijanska (po materini zaslugi), potem pa je oče odločil, da se morajo otroci vzgajati v nemškem duhu. Začela se je temeljita šola. Kmalu se je Julius srečal tudi z glasbo in je ni več pustil. Maturiral je, si izbral študij prava na dunajski univerzi in ob koncu promoviral. Hkrati so ga pritegnile Julijske Alpe. Začela se je petdeset let dolga doba njegovih srečavanj z alpskimi vrhovi, o čemer je kasneje napisal več odličnih knjig.

Delo, glasba in gore

Po očetovi smrti je trgovino ob bratovi pomoči prevzel Julius. Odtlej je poznal samo tri stvari: delo, glasbo in gore. Plastično je popisal tista svoja leta od 1880 do 1920: gospodarski in umetniški vzpon ter padec, ki je prišel s prevratom in s starostjo. Kulturno je deloval v Schillerjevem društvu, zbirališču tržaških Nemcev. »Bili so časi, ko je društvo štel dva tisoč članov. Njegov namen je bil družabnost, literarna dejavnost in glasba.«

Predvsem glasbi se je predal mladi Julius. Prizadevanja, uspehe in srečno je obširno popisal v poglavjih »Johann Sebastian Bach« in »Pierluigi da Palestrina«. To sta čudoviti pesmi v prozi, zlasti zgodba o postavitvi lastnih orgel v sedanji armenski cerkvi v Ulici Giustinelli, kjer so še zdaj.

Ljubil je ves ta svet

Kugy je ljubil ljudi, smeh, veselje, delo — ljubil je ves ta svet z vedrino in bistrino svojega značaja. Njegovo široko srce je ljubil tudi živali. Kako ljubeznivo je to izpovedal v kratkih poglavjih »Muca in grlica«, »Toni« (pes), »Benjamin« (opica) in »Mottele« (svizec)!

Arhitekt Hannes Sandler o poletnih igrah na Petrovi gori

V četrtek, 15. junija, je arhitekt Hannes Sandler, duhovni vodja poletnih iger na Petrovi gori v Brežah podal navzočim novinarjem nekaj zanimivih podatkov za letošnjo gledališko sezono.

Svežen vlog, odrskih osnutkov, pisem, prošnje in odpovedi, proračuni stroškov, prošnje za pomoč in mnogo drugih stvari priča o tem, kaj se skriva za vsem tem, predno lahko uprizorijo na Petrovi gori premiero kakega gledališkega dela. Ves ta material priča o trudu, ki so ga premagovali na njih poti, da so v osemnajstih letih svojega dejanja in nehanja dosegli uspeh in zavidljivo umetniško raven.

Od 600 obiskovalcev v začetku, je to število do danes naraslo na 30 tisoč gledalcev v eni gledališki sezoni. Če je priteklo v blagajno v prvem letu le 30 tisoč šilingov, se je pozneje ta vsota dvignila na 600 tisoč šilingov.

Arhitekt Hannes Sandler se je ob tej priložnosti na tiskovni konferenci zahvalil navzočemu županu mesta Breže za stalno finančno podporo, hkrati pa tudi drugim, ki so podpirali gledališče na Petrovi gori finančno.

Na koncu je vodja poletnih iger dejal, da je nujno, da se oder v Brežah trudi, da bi dosegel čim višjo umetniško raven, kajti le na ta način bo mogel tekmovati z radiom, televizijo in kinom.

Nov čas — nove metode

Sonce mu je sijalo v življenje. Znal je gospodariti s časom, bil je zdrav in srečen, na vseh področjih je uspeval. A prišla je vojna in oblaki so zavesili nebo. »Čez noč so se nam zaprla morja, v hipu je obstal ves direkten uvoz«. Sedemindesetleten se je prostovoljno javil k planincem in cela tri leta — do konca vojne — prebil na fronti v Zah. Julijcih. Po prevratu 1918 je Kugyjevo podjetje hitro razpadlo. Trgovsko zaledje je bilo zaprto, napočil je nov čas z novimi trgovinskimi metodami. Julius je prodal domačo hišo. »Po nujnem nasvetu svoje družine in prijateljev sem opustil trgovino.« A tedaj se mu je vedno bolj smehljala pisateljska slava. Hodil je po evropskih mestih in ob slikah predaval o gorništvu, o svojih doživetjih v planinah, o pesniški lepoti Alp. Njegova beseda je bila prežeta s poezijo in z romantiko. V. B.

Spored iger:

V soboto, 24. junija, ob 20. uri je premiera dela **DIE VERSCHWÖRUNG DES FIESCO ZU GENOVA** (Zarota Fiesca v Genovi); tragedija Friedricha Schillerja.

V sredo, 28. junija, ob 20. uri bodo ponovili omenjeno delo.

V soboto, 1. julija, ob 20. uri: **DER EINGEBILDETE KRANKE** (Namišljeni bolnik (premiera), komedija Molièra.

Otroške risbe iz Avstrije

V znani celovski »Galeriji 61« je odprta zanimiva razstava otroških risb iz Avstrije. Razstavljene slike vzbujajo med številnimi obiskovalci pravo navdušenje, posebno med šolsko mladino, ki se za dela svojih šolskih tovarišev in prijateljev močno zanimajo. 15 šolarjev iz Celovca je bilo odlikovanih z nagradami. *Monika Lesiak in Gerald Novotny sta prejela povabilo za enotedenski dopust v Gradcu. Ostali pa so dobili knjige in druga darila.

»Galerija 61«, ki si je v šestih letih njegove obstoja v Avstriji in tujini pridobila lep ugled, je svojim stalnim ljubiteljem likovne umetnosti pripravila s to razstavo veselje, saj jim trenutno nudi za spremembo osvežitev in čisto nekaj novega.

Razstava otroških risb bo odprta še do petka, 30. junija.

Iz vira je tudi očito, da je kneza Hotimira pospremil na Koroško duhovnik Majoran kot opatov odn. škofov zastopnik in da je knez Hotimir po ustoličenju za kneza kot novi vladar Majoranu kot škofovemu zastopniku obljubil služnost.

Vtis je, da je Majoran v začetku Hotimirove vlade bil ureditelj in vodja misijonskega dela v novi, Salzburgu podrejeni misijonski pokrajini. Seveda, ne sam, marveč še s sodelavci, ki jih vir ne omenja. Ti sodelavci so lahko bili že prvi misijonarji, ki so prišli na Koroško že z Gorazdom in njegovim botrom duhovnikom, po vsej verjetnosti z duhovnikom Modestom, in drugimi, ali pa so z Majoranom prispeli še novi misijonski pomočniki.

Možno pa je tudi, da je Majoran kneza Hotimira po ustoličenju le zaprisegel in se nato vrnil, misijonsko delo v deželi pa je vršil, nadaljeval že prvi misijonski vodja za časa kneza Gorazda, v tem primeru duhovnik Modest, ki se v starih hagiografijah itak omenja kot prvi koroški misijonar-duhovnik. Če knez Gorazd ni umrl nasilne smrti, recimo ob maščevalnem poganskem uporu zoper krščanstvo, potem tudi ni bilo izгона prvih misijonarjev in je duhovnik Modest s svojimi pomočniki mogel nadaljevati misijonsko akcijo. Tudi se je ta po vsem naravno podredil škofovemu zastopniku Majoranu, ki je z mladim vladarjem po stricu duhovniku Lupu bil v duhovnem sorodstvu, ki ga daje krstno botrinstvo.

Da je knez Hotimir aktivno sodeloval pri misijonskem delu, pové sporočilo, da je dvakrat prosil opata in škofa Virgila, naj pride v Karantanijo in z osebno navzočnostjo okrepi mlado vero v deželi.

Mlada krščanska vera v deželi se je na Koroškem nekoliko drugače širila kot pri nekaterih germanskih rodovih. Irec opat in škof Virgil je glede misijonarjenja imel drugačne poglede in načine kakor sv. Bo-

(Dalje na 8. strani)

Sodobni kulturni

portret

Mladi ameriški pesniki

Amerika je danes v obdobju, ko se pesni tiše in bolj umirjeno. To pomeni, da na področju pesništva ni nobenih pesniških skupin, ki bi preraščale v podobna gibanja, kot je bilo eno od njih »beat«-pesništvo. To seve ne pomeni, da se danes v Ameriki manj pesni in kritiki so tudi prepričani, da se ne pesni slabše. Obratno od tega mnogi kažejo, kako so sicer razburljiva in popularna pesniška gibanja pogosto imela v svojih vrstah le malo pravih pesnikov. Od »beat«-poetov sta kot pesnika ostala samo Allen Ginsberg in Gregory Corso. Trde tudi, da je edino pesniško gibanje, ki je kaj več prispevalo v zakladnico ameriške poezije, predstavljala generacija klasičnih modernistov.

Najpomembnejše prizorišče mladih pesnikov so seveda literarni mesečniki, med najpomembnejšimi: »The Sixties«, »Origin«, »Choice« in vrsta katoliških kot so »Critic«, »Jubilee«, »Ramparts« in »Commonweal«.

Presenetljivo veliko število založniških hiš izdaja danes sodobne verzve v poceni »paperback«-izdajah. In mnoge univerze imajo izdajanje zvezkov poezij prav za prestižno zadevo. Univerza Yale, ki je znana po tem, da je prva izdajala serije »Mladi poetje«, tiska danes teh zvezkov vsaj desetkrat več, kot jih je nekoč.

Seveda je neukročenega nihilizma, katerega znani predstavniki so »beat«-pesniki, še zmeraj veliko. Zavestna alienacija od družbe postaja med mladimi celo zelo popularna. Toda nekaj novega je tudi v teh vrstah. Ta novost je predvsem v tem, da se vsi odenki te skupine (ptiči, bosonogeži, leopardi, konjski repi ...) zanimajo za zelo stvarna vprašanja sodobne družbe.

Kenneth Rexroth, slikar, publicist in pesnik, je pred kratkim na prav izviren način poskušal ugotoviti, kdo so najboljši mladi poetje današnje Amerike. Pisal je priznanim pesnikom najrazličnejših literarnih struj: »Ali bi bili tako prijazni in bi na priloženo dopisnico napisali imena treh ameriških pesnikov, starih pod 35 let, ki jih smatrate za najboljše?«

Pojavila so se imena Gary Snuder, Tim Reynolds, Adriene Rich in Thom Gunn. Prva sta naletela na priznanje pri zastopnikih prav vseh struj. Nobeden od njih ne piše baročnih metafizičnih verzov, vsi so neoklaciisti in simpliciisti. Baročna tradicija, metafizika, čustvenost, kompleksna struktura in bujna ornamentacija — vse to v ameriškem pesništvu res izumira. Pesniki se oslanjajo na svojo lastno imaginacijo.

Najpomembnejša skupina mladih poetov danes objavlja v revijah »Choice« in »The Sixties«. Najbolj impresiven od vseh je William Knott, ki piše pod psevdonimom Saint Giraud. Knottove pesmi cenijo kritiki zaradi njih izredne čistosti. Celó če poje o skupnem spanju, je njegova pesem samo sporočilo velike zadržanosti.

Med črnskimi poeti je Le Roi Jones najboljši. Med najmlajšimi nekateri najbolj cenijo Julio Field, katere pesmi odražajo grenkobo, ki jo lahko občuti človek vsake rase. Domnevajo, da pomeni Fieldova prihod »črnstva« v ameriško poezijo: ne pomeni samo revolte do zatiranja, marveč tudi ponos do lastne rase.

Zelo se je razcvetelo pesništvo tudi med mladimi katoliškimi pisatelji. Večina jih piše odkritosrčno liriko, v kateri nejasno odmeva verska liturgija, kar daje pesmim rahel pridih eksotičnosti. Med njimi se omenja Cid Corman. Gary Snyder je v Rexrothovi anketi dobil največje število glasov. Pozna budizem in je študiral sanskrt, pozna Kitajsko in Japonsko in je zelo daleč stran od beatnikov. Njegovo življenje je dokaj nenavadno. Dolgo časa je živel v nekem samostanu na Japonskem. Glavna predmeta, ki ju je študiral, sta bila matematika in znanost. Razen tega pa je delal vse, kar dela kak pristaniški delavec: v gozdovih, na morju, v pristaniščih, v hlevih pri živini in celo nabiral gozdne sadeže. Tako ga loči ta širina formalne in življenjske izkušnje od vseh ostalih ameriških pesnikov. Ima veliko povedati. Kritiki so prepričani, da je med mladimi prav on največji mojster kompleksnega in zrelega pesniškega sloga.

Reviji »The Sixties« in »Origin« objavljata prevode pesmi iz različnih jezikov in tako obe posredujeta okus dežel izven Združenih držav.

DR. METOD TURNSEK:

Začetek in višek pokristjanjenja slovenskega naroda

(VI. nadaljevanje)

Druga krščanska doba

Misijonska akcija, ki jo je v koroški deželi vsekakor začel prvi krščanski knez Gorazd s svojim dvornim duhovnikom in z njegovimi pomočniki, se je po prerani Gorazdovi smrti (751/752) nadaljevala. Za gotovo vemo iz najstarejšega vira »Spreobrnitev Bavarcev in Karantancev«, da se je »na prošnjo tega (slovenskega) ljudstva in z dovoljenjem (frankovskega) vladarja kralja Pipina (kralj je bil od nov. 751) Karantancem vrnil Hotimir (Gorazdov bratranec), ki je bil že kristjan...« Hotimir je še vedno bil na Bavarskem v talstvu, ki je zanj (kristjana) gotovo bilo omiljeno, da ni bil več pod tako strogim nadzorstvom, ne več nujno navezan na izoliran kraj (otok Awa sredi Chiemskega jezera), marveč smemo domnevati, da je mogel bivati tudi v samostanu sv. Petra v Salzburgu, kjer je bil predstojnik salzburške škofije opat sv. Virgil (v škofa posvečen šele 755).

Iz istega vira izvemo tudi, da so Hotimira »tisti narodi (slovenska karantanska plemena) sprejeli in mu izročili knežjo oblast«, da je Hotimir »imel s seboj duhovnika Majorana (nečaka svojega krstnega botra Lupu), ki je bil v salzburškem samostanu z duhovnika posvečen, in da ga je »ta (kot pooblaščenec opatov — škofov po ustoličenju) opomnil, naj (v vseh cerkvenih zadevah) s pobožnim duhom pred tem samostanom (t. j. škofijskim sedežem) ukloni glavo Bogu v službo.

Zgodovinski vir naglašja, da je Hotimir po umesčanju za koroškega kneza »to res storil in obljubil, da bo temu sedežu (škofijskemu sv. Petra v Salzburgu) pokorena.«

S tem je opat Irec Virgil dosegel, da se je misijonska dežela Karantanija slovesno vključila v salzburško škofijo, čeprav je malo prej od papeža Zaharija (umrl 15. marca 752) prejel obvestilo, da je Karantanija izločena izpod jurisdikcije oglejskega patriarha in poslej podrejena salzburški škofiji.

Zelo značilna je v viru pripomba in pohvala, da je knez Hotimir »tako tudi storil ter leto za letom tam (v Salzburgu) svojo služnost plačeval in sprejemal od tam ves čas svojega življenja cerkveni nauk in krščansko duhovno oskrbo«.

Iz sporočila je razvidno, da je mladega krščanskega kneza Hotimira namesto njegovega krstnega botra Lupu spremil v Karantanijo botrov nečak Majoran. Lupo je vsekakor bil Hotimirov vzgojitelj v samostanu na otoku Awa v Chiemskem jezeru in kot vzgojitelj je nujno moral znati slovenski jezik, da ga je dobro uvedel v globoko in temeljito krščanstvo, kakršno Hotimirovo življenje in delovanje tudi razodeva. Ni važno, ali je Lupus ali Lupo bil tega ali onega rodu (karantanski Rimljan ali romaniziran Kelt ali celo kakšen slovenski Volk ali Volkov), važno je to, da je znal slovenski in da je kot boter imel vpliv na mladega karantanskega kneza. Če je bil opat na otoku Awa, seveda ni mogel od svoje samostanske družine in je za spremstvo Hotimiru priporočil opatu-škofu Virgilu v Št. Petru v Salzburgu svojega nečaka, ki je vsekakor tudi znal slovenski. (Znanje domačega jezika je vselej bilo predpogoj za uspešen misijon!)

CELOVEC

Rojstva, smrti in poroke

Civilni urad je vpisal v maju 266 rojstev; od tega števila jih je bilo samo v Celovcu 107. Umrlo pa je 136 ljudi, od teh v glavnem mestu 79 vseh. Rojstni presežek znaša 28 otrok.

V istem času so na civilnem uradu sklenili 62 zakonov.

Zdravstveno stanje

Na mestnem zdravstvenem uradu so meseca maja zabeležili sledeče nalezljive bolezni: dvanajstkrat škrlatinko in po enkrat pljučno tuberkulozo (jetiko), tuberkulozo drugih organov in hepatitis epidemico (kužno vnetje jeter).

(Povečanje letališča)

Uprava celovskega letališča v Annabichlu (Trnji vesi) je javila, da gredo h koncu načrtovalna dela za razširitev celovskega letališča in podaljšanje vzletno-pristajalne steze na 2460 metrov.

Za pridobitev potrebnega prostora je uprava že naprosila zvezni urad za civilni letalski promet. Gradnja odpravnega poslopja lepo napreduje. Začeli pa so tudi uravnavati (regulirati) zemljišče za gradnjo bodoče povratne poti, pri čemer ga je treba najprej poravnati do gotove višine; zategadelj bodo morali na južni strani ležeče gramoznice ponovno zasuti.

ST. JAKOB V ROZU

(Smrt vzgledne matere)

V nedeljo, 11. junija, se je hitro razširila vest, da so iz bolnice pripeljali težko bolno Mačičevo mater. Skozi tedne in mesece se je zdravila v deželni bolnici v Celovcu. Zahrbna bolezen, ki je zdravniki dolgo niso odkrili, je glodala na njenem življenju. V noči od nedelje na ponedeljek je po težkem trpljenju mirno zaspala v Gospodu.

Pokojna Pepa Lederer je bila iz znane Kravcarjeve družine v St. Petru. Z veliko ljubeznijo se je posvetila domačiji, posebej v letih, ko je bil njen brat vpoklican.

Že precej priletna se je odločila za zakonski stan. Janez Lederer, pd. Mačič na Reki, jo je popeljal na svoj dom. V tej zakonski zvezi jima je Bog dal tri otroke, ki vsi še kot šolarji žalujejo za rajno materjo. Z veliko ljubeznijo je skrbela za moža, otroke in dom. Vse svoje trpljenje in vse bolečine je darovala Bogu, da bi On čul nad možem in otroki, ki bodo morali doraščati brez matere.

V sredo, 14. junija, se je zbrala velika množica na domu žalosti. Pliberški kaplan, naš rojak Peter Sticker, je vodil pogreb od doma in daroval tudi sv. mašo zanjo.

Pogrebne obrede je opravil g. župnik ob asistenci g. župnika Škorjanca — dolgoletnega šentjakobskega kaplana — in Petra Šticerja.

G. župnik se je v lepem nagovoru ob odprtju grobu poslovlil od rajne. Zahvalil se ji je za njeno globoko vernost in zgled, ki ga je dajala kot žena in mati. Njeno mesto je prazno, poziva žene in matere, da jo posnemajo, stopijo na njene stopinje. Zahvalil se je rajni za vso ljubezen, ki jo je Pepa posvetila podružnici sv. Petra v letih, ko je bila še doma. Edino Bog ve, koliko ur je prečula s svojimi sestrami za olepšanje svetišča.

V nagovoru se je g. župnik zahvalil tudi sosedom, ki so v mesecih obolenja pomagali možu in oskrbovali otroke. Njih pomoč je bila rajni materi v veliko olajšanje.

Župnikova zahvala je izzvenela v iskreno prošnjo, da bi v skupnem iskanju našli pomoč možu in oskrbo otrokom.

Daj Bog, da bi se farani, sosedje in sorodniki tudi v naprej zavedali svoje krščanske dolžnosti: V trenutkih preizkušnje naj se pokaže krščanska ljubezen. Pomagajmo možu ohraniti otrokom dom in nadomestiti materino ljubezen. Potrudimo se olajšati veliko izgubo in bolečino. Ljubezen naj nas vodi v tem dejanju.

Možu in otrokom izrekamo naše iskreno sožalje.

Slovenski otroci na Koroškem

V mestu Kamniku ob vnožju Kamniških planin je velik zavod za pohabljenе otroke, v katerem je šola, učna delavnica in zdravilišče. Učenci tega rehabilitacijskega centra (zavod za zopetno usposobljenje poškodovanih za delo), ki so končali šolo, so si srčno želeli, da bi svoj zadnji izlet na-

Pri nas na Koroškem

Slovensko gledališče gostovalo na Dunaju

Pod vodstvom Drage Ahačičeve je gostovalo na Dunaju študentovsko gledališče z Anouilhovo dramo »Antigona«. S to dramo je začelo imenovano gledališče svoje delo.

Gre pri tem za edino amatersko študentovsko gledališče v Ljubljani. Študentovsko gledališče sprejema v svoje vrste vsakogar, ki je dobre volje. Odpraviti dilematizem je torej prva naloga in skrb vodstva odra. V kolikor se to posreči, je po mojem mnenju odvisno od talenta posameznega igralca. To se je dalo ugotoviti tudi že pri tej uprizoritvi. Dveh talentov ni bilo mogoče prezreti. Za druge pa bo veljalo pravilo: pogosto v Dramo Slovenskega narodnega gledališča, točno opazovanje, resno delo — kajti tudi delo pri amaterskih gledaliških zahteva celega moža — nadalje se bo treba brezpogojno ravnati po navodilih režiserja. Storiti bo treba korak za korakom.

Postopoma in organično hoče študentovsko gledališče izoblikovati svoj lastni, specifični izraz. Lasten, specifičen izraz mora najti danes vsako amatersko gledališče; v

prvi vrsti pa velja to za študentovska amaterska gledališča. Tudi naziv »študent« obvezuje in od strani študentov se pričakuje po vsej pravici nekaj posebnega, študentski fantaziji in njegovemu idejnemu bogastvu bistvenega.

Poglejmo zdaj nekoliko omenjeno uprizoritev. Na pomožnem odru Slovenskega visokošolskega doma Korotan ni bilo mogoče pričakovati posebne scene. Toda ta za modernije uprizoritve tudi ni najvažnejša. Važno pa je, da se igralec na vsakem odru — tudi pomožnem — hitro znajde. To se ni vsem nastopajočim popolnoma posrečilo. Prijetno sta preseñetila le Milica Rupnik v vlogi Antigone in Matjaž Tanko v vlogi Kreona. Dosegla sta ravan igralcev dunajskih študentovskih gledališč. Od ostalih igralcev pa se mora zahtevati več sproščenosti na odru.

Toda, kot sem že povedal, je bil to prvi, gotovo razveseljiv korak ljubljanskih študentov, ne glede na nekatere nedostatke.

(am)

VABILO

Strokovna šola za gospodinjske poklice pri šolskih sestrah v št. Jakobu v Rožu pristočno vabi na

RAZSTAVO IN ZAKLJUČNO PRIREDITEV

ki bo v nedeljo, dne 25. junija 1967. Razstava ročnih del in kuhinjskih izdelkov bo v prostorih šole; kulturna prireditev pa v farni dvorani v št. Jakobu.

Začetek ob 2. uri popoldne s sledečim sporedom:

Pozdrav v pesmi in besedi
Govor
Da prav usmerjen bo korak — odlomki iz šolskega pouka
Oj zaplešimo kolo ...
Hema Krška — štiridejanka
Vesele življenju naproti

Na zaključni prireditvi sodeluje cerkveni pevski zbor iz Domžal pod vodstvom prof. Matija Tomca.

Isti zbor bo pel tudi isti dan dopoldne ob 10. uri pri farni službi božji v št. Jakobu.

Sestre in učenke

PLIBERK

(Prireditev)

Slovensko prosvetno društvo vabi na spevoigro

VASOVANJE,

ki bo v nedeljo, dne 25. junija 1967, ob 8. uri zvečer v dvorani gostilne Schwarzl v Pliberku.

Gostuje ansambel Delavsko prosvetnega društva s Prevalj. Gostom bo v pozdrav zapel pevski zbor domačega društva.

Prireditve bo pestra, živahna in zanimiva. Zato ne zamudite tega lepega kulturnega užitka. Pokažimo z dobro udeležbo, da imamo tudi razumevanje za kulturne vrednote.

K številni udeležbi vabi

DRUŠTVENI ODBOR.

pravili na Koroško, in sicer bi se radi peljali s parnikom po Vrbskem jezeru.

V torek, 13. junija, so prišli v Celovec; s prijaznim sodelovanjem pomočnic in Avstrijsko-jugoslovanskega društva ter z izredno ustrežljivostjo vodstva Plovbe Vrbskega jezera in uprave mestnega prometa, je bila krožna vožnja po jezeru, po pripovedovanju učencev in učenk (štirje od njih so bili celo na stolih na kolesih), nepozabno doživetje. Po povratku v celovško pristanišče je skupina obiskala še znameniti »Minimundus«, malo mestece ob Vrbskem jezeru, kjer so otroci z navdušenjem občudovali znamenitosti v »Svetu v malem«.

Naslednjega dne, to je v sredo, 14. junija, pa so se slovenski otroci polni lepih vtisov odpeljali preko Trbiža—Kanalske doline—Vidma—Gorice zopet domov v Kamnik.

PODKRNOS

(Zgodovina naše cerkve)

Strmo leze steza v breg k podkroški cerkvi in prošnji. Za obzidjem navzdol divje grmovje, po Satnici navzgor gošče in skale in gozd. Hladno je, čeprav je na sever vse širno polje sončno in veselo. Nekdo je dal nad vrata pri zakristiji zapisati besede sv. pisma: »Per diem sol non uret te Neque luna per noctem« (»Po dnevu te sonce ne žge tudi luna ponoči«).

Na ostri skali poleg cerkve je stal grad, zdaj samo še razvalina, nekaj porušenega zidovja. Nobena sovražna sila, ne Turki ne Ogri, ga niso mogli zavzeti, le čas ga je porušil. — Podkornos je bil že od leta 860. last solnograških nadškofov. Kdo je starejši, grad ali prošnja? Prošnja je ustanovil nadškof Eberhard II. iz Solnograda, domačin iz Trušenj. Okoli leta 1210—1240 se imenuje še prošt Dittricus. Torej je v tistem času nastala prošnja v Podkornosu, grad pa pred letom 1160. Župnija je seveda starejša, cerkev je menda že stala leta 861. Posvečena je sv. škofu Martinu.

Cerkev, ki je bila leta 1892. zadnjič obnovljena, je po vojni vpila po zopetni ob-

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU, Celovec, Viktringer StraBe 5, tel. 22 51.

novitvi. A ni bila samo cerkev potrebna poprave, ampak poleg tega še prošnja, kapelica sv. križa, mrtvašnica, zidovje na pokopališču, vodovod, cerkvena ura, cerkveni stolp, veliko gospodarsko poslopje ter končno še pot, ki pelje od ceste k cerkvi. To se je zgodilo pred 20 leti, 1946. Slikarska dela je opravil Arnold iz št. Martina pri Celovcu. Pri vsem tem delu smo župljani mnogo žrtvovali.

OBJAVA

Prijave za 1. razred gimnazije so ustne v pisarni ali pa pismene na naslov: Direktion des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Potrebni dokumenti so:

1. Rojstni list.
2. Spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.

3. Dokaz avstrijskega državljanstva.

4. Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na ravnateljstvo gimnazije.

Sprejemni izpiti za 1. razred so prvi dan velikih počitnic, to je v soboto, 8. junija 1967, ob 8. uri zjutraj na šoli.

Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo in sicer za 4. šolsko stopnjo predvidena snov.

V zadevi vstopa v višje razrede pa je nujno potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Ravnateljstvo

RAZPIS

Kmetijska šola v Podravljah razpisuje vpis učencev v prvi in drugi letnik za šolsko leto 1967/68.

Pogoji za sprejem v prvi letnik so: uspešno dokončana osnovna šola, starost najmanj 16 let in telesna ter duševna zrelost.

Pogoj za sprejem v drugi letnik je uspešno zaključen prvi letnik kmetijske šole v Podravljah ali katere koli druge kmetijske šole.

Prošnjo za vpis je treba nasloviti do 30. 6. 1967 na naslov: Kmetijska šola, 9241 Podravlje-Föderlach.

Vsa potrebna pojasnila se dobijo pri upravi šole ali pa na sedežih Kmečke gospodarske zveze in Slovenske kmečke zveze.

Ravnateljstvo

UPRAVA »KOROTANA« NA DUNAJU JAVLJA

V zadnjih mesecih so darovali za visokošolski dom Korotan na Dunaju med drugimi tudi:

Msr. dr. J. Ukmar (Trst) 2885.— šil., č. gg. Jerše in Starc (USA) 715.— šil., SAVA (Slovenski akademiki v Ameriki) kot otvoritveni dar 21.573.— šil., č. p. M. Žužek (Ljubljana) 50.— šil., gđc. Milena Dolenc (USA) 1183.— šil., skupina pariških Slovencev 1037.— šil., msgr. Ignacij Kunstelj (London) 1000.— šil., č. g. Albin Avguštin (Argentina) 2600.— šil. Tem in vsem drugim dobrotnikom Bog plačaj!

Ker so dokončni obračuni dokazali, da so se gradbeni stroški znatno povišali zaradi povišanja plač in cen prav v času naših gradbenih del, manjka za poravnavo vseh računov še približno en milijon šilingov. Zato ponovno priporočamo vsem dobrotnikom, naj podprejo s svojimi darovi tako važno ustanovo koroških Slovencev. (Pošiljke na Posojilnico in hranilnico, Celovec, Konto Nr. 4000).

DOBROTNIKOM BOG PLAČAJ!

Dijaški dom Družbe sv. Mohorja v Celovcu zbira za nakup sosedne hiše, ki naj bi služila dijakom in dijakinjam. Odbor za nakup hiše se na tem mestu ponovno zahvaljuje vsem, ki so v ta namen že kaj darovali, bodisi lansko leto ali pa letos. — Bog plačaj!

V letošnjih prvih treh mesecih smo prejeli naslednje zbirke darov: Olip J., Sele 500.—; zbirka Slov. Plajberk 1810.—; zbirka Celovec 800.— zbirka Sele 1043.—, Loče 200.—, Hribar, Melbourne, Avstralija 494.—; Šmarjeta 800.—, zbirka C. Kozina, Belgija 4000.—; zbirka A. Reven, Belgija 5032.—; zbirka št. Jakob 2310.—; Žihpolje 100.—, Globasnica 200.—; zbirka iz Podgorij 1000.—; Hutter J. i. dr. 1000.—; Domačale 500.—; Č. Z., Zvabek 500.—.

Zadevo toplo priporočamo vsem dobrim srcem, ker ni drugih virov, iz katerih bi bilo mogoče odplačati posojilo, ki je bilo za nakup hiše najeto.

Odbor za nakup hiše

Voda in njene skrite poti

Voda pravzaprav sestavlja tri četrtine vsega našega življenja; tako kot rastline in preproste morske živali, so tudi razvitejša živa bitja in celo človek zgrajeni v veliki meri iz vode. Voda je poleg sončne svetlobe najnujnejši pogoj za življenje. Znano je, da voda neprestano kroži: iz zemlje in morja izhlapeva, nato se v hladnejšem zraku zgosti in spet združi v kaplje, ki padajo na zemljo. Čeprav je voda vedno in povsod prisotna, pa je vseeno voda za mnoge ljudi nerešljiva uganka, kadar na svoji zemlji iščejo njen izvor.

Nahajališče vode in njene skrite poti so v naravi še mnogi neraziskani pojavi. Prav v najnovejšem času se z njimi ukvarjajo tudi mnogi znanstveniki. Nanje pa so pravzaprav opozorili navadni, nešolani ljudje, tako imenovani iskalci vode. Kaj so iskalci vode? Mnogi jih smatrajo za šarlatane, za ljudi, ki iščejo na lahek način zaslužek. V resnici so to le silno občutljivi ljudje (visoko senzibilni) in čutijo nekatera sevanja, ki jih običajno drugi ljudje ne zaznavajo.

Morda bi bilo zanimivo slišati, da so pred nedavnim to sposobnost iskalcev vode izkoristili pri zapletenih prometnih nesrečah, na velikih avtocestah, kjer dolgo časa niso uspeli ugotoviti vzroke številnim nezgodam. Avto za avtom je zgrmel preko cestišča v prepad, čeprav ni bilo niti spolzke ceste niti ovinka. Kasneje so edino z raziskovanjem vode in njenih podzemnih poti lahko ugotovili vzrok. Prav na mestu nesreče je tekel vodni izvor v smeri, koder so zavozila vozila. Preobčutljivi vozniki so prišli v tok sevanja in izgubili oblast nad volanom.

Same poti vode naj bi ne puščale sledove le na vozniških, marveč njene posledice srečamo skoraj na vsakem koraku, vplivajo na ljudi, na živali in rastline. Opozovati moramo le naravo in že lahko z gotovostjo ugotovimo, da so mesta, kjer je sevanje vodnih poti močnejše od drugih. Ta-

ko ene živali taka mesta iščejo, druge pa jih odklanjajo. Domače živali si navadno poiščejo svoje mesto, od koder jih nato včasih spravimo le z verigo — tako na dvorišču kot tudi v hlevu. Prašiči si navadno poiščejo mesto, ki leži nad kakšnim globinskim vodnim tlakom. Podobno je z mačkami in celo s čebeljim rojem, ki posebno na takem območju rad uspeva.

Tudi pri rastlinah naj bi bilo podobno kot pri živalih. Rastline, ki se v rasti vijejo proti levi, s tem izdajajo potrebo po razvijanju, razširjanju, medtem ko zavoji proti desni pomenijo združevanje materije. Najlaže lahko to opazujemo pri drevju, ki raste na povsem ravnih, položnih tleh. Tudi pri njem lahko opazimo, da nekatera drevesa rastejo lepo ravno, druga pa so zopet brez vzroka ukrivljena in izbočena, čeprav so iste vrste ali celo sorte. Mnogo sadnega drevja, ki je zasajeno prav nad kakšnim podzemskim vodnim tokom, se s svojo rastjo skuša izogniti takšnemu žarčanju in zato raste proč od navpičnice. Ponekod so takšnemu drevesu pomagali, če

so ga presadili, kjer je nato raslo povsem lepo in ravno. Drevesa, ki se zasadijo sama, navadno že vzkljujejo tam, kjer je zanje najbolj ugodno, to je ali v območju takšnega vodnega sevanja ali zunaj njega. Kmetje sami vedo, da ne bo vzklilo seme hrasta, ki ne bo rasel blizu sile vode. Njegova rast je tudi povsem neravna, grdo zgrbančena in krčasta. Z bukvijo pa je prav obratno: raste daleč proč od vodnega sevanja, sloko in ravno. Morda bi po tem tudi laže razumeli ljudski izrek, ki pravi »hrastu se izmakaj, bukve pa išči«. To velja namreč za čas nevihte in za varnost pred streljo, ki zelo rada udari v hrast, skoraj nikoli pa v bukev (za lažjo razlago: elektrika se preko vode zelo dobro prenaša, torej se privlačita pozitivni in negativni pol).

Prav tako imajo vodna sevanja vpliv tudi na ljudi. Preobčutljivi lahko tako sevanje moti, zlasti ponoči, kadar spijo na takem kraju. To so z uspehom poskusili že pri bolnikih — ti so seveda najbolj občutljivi za vsakršne vplive — tako, da so jih ob slabem počutju prestavili v drugo posteljo ali drugo sobo.

Vse skrite poti vode so še malo raziskane, gotovo vemo le to, da so in da njih vpliv obstaja.

O ovcah in drugi drobnici

Ovce gojimo predvsem zaradi volne. Zelo čislani je tudi ovčji sir in pa jagnjetina. Ovce so prvi udomačili stari Azijci, ko so se pred 6000 leti selili iz Azije v Evropo. Iz ovčjih kož izdelujejo tudi kožuhe. Bogače dame zelo cenijo kožuhe iz kož jagnjet slovite pasme »Karakul«. Ti kožuhi so seveda zelo dragi.

Število koz je posebno veliko v krajih, kjer vlada beda. Kozam pravimo tudi, da so krave ubogih, ker so skromne v prehrani. Krmijo se s travo, ki raste ob jarkih in cestah. Zelo radi obirajo tudi zelenje na drevju. Na ta način seveda uničujejo grmičevje in mlada drevesca, kar povzroča kmetijstvu na splošno veliko škodo. Zato skušajo države z naprednim kmetijstvom omejiti število koz ali jih celo s posebnimi ukrepi nasilno izločajo iz hlevov.

Dobra koza-mlekarica proizvaja dnevno tudi do 2 litra mleka in pol, njeno mleko je bolj gošče kot kravje in ima tudi svojevrsten duh. Domača koza je sorodnica gamsa ali divje koze.

Govedo, ovce in koze so prežvekovalci. Na nogah imajo parklje, zato jih imenujemo parkljarje.

Konji niso prežvekovalci. Na nogah imajo kopito. Zaradi tega jih imenujemo kopitarje.

Govedo, koze in ovni imajo na glavi roge. Poznamo tudi pasme koz brez rogov ter pasme ovc, katerih samice imajo roge. Tega ne opažamo pri konjih, ki pa lahko v lastno obrambo krepko uporabljajo kopita.

Na Siciliji gojijo modikansko pasmo goveda. Pred nekaj leti so jo skušali zamenjati s sivorjavo švicarsko, ali poskus se ni obnesel. Zaradi tega so iz razploditve izločili vse švicarsko govedo in ga ponovno zamenjali s krajevno modikansko pasmo, ki jo na Siciliji gojijo od nekdaj.

Na Sardiniji so pred leti zamenjali nerentabilne pasme goveda s sivorjavo švicarsko. Zamenjava se je vršila s tako imenovanim zamenjevalnim križanjem. Poskus se je obnesel in danes gojijo na tem otoku pretežno govedo švicarsko-sardinske pasme.

Največja in najtežja goveda na svetu so brez dvoma goveda italijanske Chianinske bele pasme, ki jo gojijo v Toskani. Krave Chianinske pasme tehtajo do sedem stotov, bik pa celo petnajst stotov. Chianinsko pasmo gojijo predvsem za delo na polju in pa za zakol. Mleka dajejo krave te pasme bolj malo. Chianinska pasma je dobila ime po dolini Chiana v Toskani, od koder izvira.

Prof. Mirka Fileja ne bomo pozabili

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kulturno delovanje mu je prineslo nešteto težav, razočaranj in grenkih preizkušenj. Kljub vsemu temu pa Mirko Filej ni obupal, vztrajal je z neomajnim upanjem, da je samo taka pot, kljub materialnim in psihološkim težavam prava, ki bo končno le prinesla zrelega sadu. Nič mu ni bilo mar ne za čas ne za denar ne za lastno zdravje. Velikodušno se je žrtvoval do konca in vsem, zlasti pa mladini, zapustil zgled ljubezni do Boga, domovine, lepe pesmi, glasbe in umetnosti vobče. Naj bi vprav njegova smrt bila seme novih požrtvovalnih in idealnih kulturnih delavcev med nami, ki bodo nadaljevali pot, po kateri je s takim idealizmom hodil rajni profesor!

Na lepi umetniški ravni se je potem odvijal spored proslave, ki je pokazal, kako hvaležni so primorski Slovenci pokojnemu profesorju Mirku Fileju za vse njegove duhovne vrednote, ki jih je nesebično delil v srca vsem brez razlike.

SIEMENSOV TRIPLOŠČNI ELEKTRIČNI ŠTEDILNIK

s pečico, opremljeno s pripravo za stalno enako toploto prej 2950 šil. **šil. 2.180.-**
Hladilniki 130 litrov **šil. 1.980.-**

nudi trgovsko podjetje **Blazej**
v kratkem tudi v PLIBERKU,
LIBUČAH, 9150 Bleiburg,
telefon 0 42 35 - 302

Ostanite zvesti naročniki

„Našega tednika!“

VABILO

Rebrški mladinski instrumentalni ansambel priredi v nedeljo, 25. junija 1967, po drugi sv. maši v Selah v farni dvorani koncert narodnih pesmi.

Vstopnine ne bo. Hvaležni pa bomo za prostovoljne prispevke.

Vsi prisrčno vabljeni!

MI IN NAŠE ZDRAVJE:

Psihologija kajenja

Dandanes ni več potrebno dokazovati, kako škodljivo je kajenje za pljuča (ker je nesporno dokazana zveza med kajenjem in pljučnim rakom), za prebavo (ker povzroča vnetje želodca in dvanajsternika ter poslabša vsa obolenja želodca in črevesja), še posebno pa škodi krvnemu obtoku.

In če vemo, kako je kajenje škodljivo, za koliko poveča število bolnikov z rakom na pljučih, z vnetjem želodca in dvanajsternika ter s slabim srcem, se pojavlja vprašanje, kako je mogoče, da danes v kulturnih deželah kadi 70 do 80 odst. moških in 20 do 30 odst. žensk?

Ugotoviti je treba, da je kajenje taka strastna sla (toksikomanija), da se ji človek kratko malo ne more upirati. Celopametnim in energičnim ljudem ni uspelo, da bi se odrekli tobaku.

Zanimivo je, da mnogi kadilci trdijo, da jih kajenje pomirja, jim lajša delo in skrbi, da jim daje prijetno razpoloženje. Dru-

gi zopet poudarjajo, da jih kajenje poživilja, jim krepi možganske funkcije, da ob cigareti boljše mislijo in hitreje vse dojamajo, da je tobak nič manj in nič več kakor eliksir, ki omogoča boljše in, lažje delo.

Kajenje je toksikomanija, in vsako poželenje je povod, da se navadimo nanj. Toda pri tej navadi ne gre samo za nikotin, ki zastruplja vse celice kadilčevega organizma, ampak je navada na ves obred kajenja: jemanje cigarete iz škatlice, dajanje v usta, prižiganje, odtresanje pepela. Vse to pravemu kadilcu pomeni navado in zadovoljstvo, morda prav toliko kakor dovajanje diha v dihalne organe in ves organizem.

Zato ne bi trdili nič novega, če bi povedali, da je pravemu kadilcu prav težko in pogosto nemogoče odreči se kajenju, to je toksikomanija in vsem z njo združenim navadam. Mnogi kadilci — iz nevednosti ali iz podzavestnega poželenja — sodijo, da je škodljivo nenadoma se odreči tej ljubezni.

Toda to je edino pravilno, saj nenadno prenehanje kajenja organizmu nikakor ne škodi (nasprotno, samo koristi mu), niti ni pravilno počasi se odrekati kajenju, ker je takrat kadilcu psihološko dosti težje, da se slednjič vendarle popolnoma odpove tobaku, kakor mu je težko gledati druge, kako kadijo, ko je sam že prenehal.

Najbolj napačno pa je, če je kadilec že nehal kaditi, pa si »izjemoma« prižge cigareto, da bi se pomiril ob razburjenju ali si pregnal skrbi. Kaj hitro zapade stari navadi in prične zopet redno kaditi.

Mnogi kadilci se boje določenih pojavov, ko prenehajo kaditi, kakor so na primer razbijanje srca, suha usta, tegobe v želodcu, močan občutek glada, glavobol, razdražljivost. Ti pojavi so pogostni pri prenehanju kajenja in izraz reakcije organizma zaradi pomanjkanja vajenega strupa. Vendar so ti pojavi neškodljivi, kratkotrajni in podobni zakonom, ki se pojavljajo ob začetku kajenja. Toda kadilec, ki preneha kaditi, bo le redkokdaj priznal, da obstajajo tudi prijetni občutki kot posledica detoksikacije (prenehanje učinkovanja tobaknega strupa), a to so: roke se kadilcu ne tresejo več, povrne se mu normalen okus in tek za jedi, v grlu ga ne draži več h kašlju. Kadilcem svetujemo, da si za prenehanje kajenja izberejo čas, ki je za to najbolj primeren, na primer ob kaki boleznii (ko jim ni dosti do kajenja) ali ob času letnega dopusta, ko jim je to lažje v novem okolju.

Človeku ne uspe samo z razumom in voljo, da bi prenehal kaditi. Predvsem mora biti kadilec trdno prepričan, da mu kajenje škodi in da je zanj koristno, če neha kaditi. Šele zatem se lahko s samopremagovanjem in z močno voljo odpove škodljivi toksikomaniji. Da je za kadilca ta korak lažji, obstoje tudi zdravila, tako npr. lobelin, ki je pokazal dobre uspehe, a v zadnjem času tudi hidroklorotiasid, ki ga dajejo srčno bolnim in bolnikom s stalno povečanim arterijskim krvnim pritiskom, da bi iz organizma izločili čimveč vode.

Vendar pa še ni točno znano, koliko naštetih sredstev omejujejo ali preprečujejo kajenje. Nekateri strokovnjaki sodijo, da je s kombiniranim zdravljenjem z lobelinom in hidroklorotiasidom moč doseči najboljše uspehe pri ljudeh, ki se hočejo odvaditi kajenja. Lobelin ima enake farmakološke lastnosti kakor nikotin, samo ni toliko škodljiv za organizem in je nekako nadomestilo za nikotin in tobak. Dr. L. Z.

Nagrobnik pisatelju Ksaverju Mešku

Zadnjo nedeljo v maju so na Selah pri Slovenjem Gradcu odkrili nagrobnik pokojnemu pisatelju, msgr. Ksaverju Mešku. Spomenik je izdelala ljubljanska delavnica po načrtu inž. Majde Verčnikove iz Slovenj Gradca. Spomenik je blagoslovil stolni prošt, nečak pokojnega, dr. Josip Meško. Pri mali pa zelo prisrčni svečanosti so govorili razni govorniki, šolarji so deklamirali Meškove pesmi. Veliko število Korošcev se je slovesnosti udeležilo. Na grob so položili zlat lovorov venec. Pevski zbor je zapel nekaj pesmi, posebno tiste, ki jih je pokojni tako rad poslušal. Selanci so se v velikem številu zbrali pri božji službi in pri tej lepi žalni svečanosti. V kratkem bodo na župnišču na Selah vzdali spominsko ploščo velikemu pisatelju, gorečemu domoljubu in vzornemu duhovniku.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Glasbeniki in športniki ne kadijo

Med mladino onstran Karavank so razpisali anketo o kajenju. Podajamo nekaj ugotovitev.

Mladi športniki se bojijo, da bi jim kajenje škodovalo in nekateri med njimi so že okusili neljube posledice kajenja. »Kajenje mi je sprva prijalo,« pravi 19-letna gimnazijka iz Maribora, »zdaj pa vse pogosteje čutim škodljive posledice nikotina, posebno na plezalnih turah in na treningih. Ne kadim več, ker mi cigarete jemljejo moč.« Podobno je s tistimi, ki se ukvarjajo z glasbo. Tako piše 17-letni gimnazijec: »Igram klarinet in vem, da kajenje škodi pljučem.«

Opaziti je, da tisti, ki gojijo šport ali se kako drugače uveljavljajo in znajo izpolniti svoj prosti čas, v manjši meri segajo po cigaretah, medtem ko so nekateri kadilci napisali, da pogosto kadijo, ker jim je dolgčas.

Dekleta pravijo, da zato ne kadijo, ker nočejo imeti rumenih prstov in zob in, ker jih moti neprijeten vonj po tobaku. Kadilke pa pogosto navajajo, da kadijo, ker bi rade shujšale, čeprav iz njihovega pisanja ni razvidno, ali so se o tem tudi prepričale oziroma posvetovale z zdravnikom.

V MESECU VRTNIC

Na »Prazniku cvetic«, ki je vsako leto v septembru v Tullnu, so razstavili novo vrtnico z imenom »Super Star«. Nova vrtnica, ki je, kot pišejo, ena najlepših, kar jih poznamo, je lisasto rumene barve. Tako po barvi kot po vonju, rasti in obliki je nekaj popolnoma novega in edinstvenega.

Nova vrtnica je zahtevala nič manj kot 17 let potrpežljivega in požrtvovalnega dela Matije Tantaua iz Schleswig-Holsteina, ki je vzgojil to čudovito cvetko. Izostalo pa tudi ni plačilo. Mož je za svojo vrtnico »Super Star« z bleščecimi oranžno-rdečimi listi in s plemenitim vonjem dobil že šest evropskih zlatih svetinj in angleško »President's International Trophy«, ki jo podelijo v Angliji vsako leto najlepši vrtnici.

Ker smo že ravno pri vonju, ostanimo kar pri tem. Sicer ne pri vonju cvetic iz vrtov, ampak pri vonju kreme za čevlje. Snažilec čevljev Leym See Tu, ki že mnogo

In niso redki mladi kadilci, ki kadijo zato, ker jim to v šoli ali doma prepovedujejo ali kot piše dijakinja iz Ljubljane: »Mislim, da mnogi kadijo zato, ker so jim doma ali v šoli kajenje prepovedali. Vsi pa vemo, da najbolj diši tisto, kar je prepovedano.«

Nekateri nekadilci predlagajo in celo zahtevajo strožje kazni za kadilce; kadilci pa se za njih ne zmenijo in menda prav zato kadijo še bolj. Nekadilci jim očitajo brezobzirnost, ker z dimom kvarijo zrak v lokalnih, avtobusih, vlakih in celo v šoli. Kadilci pa pravijo: »Vsi kadijo. Moji starši kadijo, učitelji kadijo, sošolci kadijo... Kajenje je vendar nekaj povsem vsakdanjega.«

Kdor kadi, ni junak

Anketa je pokazala, da so motivi kajenja pri mladini v prvi vrsti želja po posnemanju odraslih in želja po uveljavljanju v družbi, vendar pa zasledimo tudi nasprotna nagnjenja, ki jih je v svojem anketnem listu izrazil 18-letni gimnazijec: »Pred nekaj leti je bil med mladino junak tisti, ki je kadil, danes pa je ravno nasprotno. Junak je tisti, ki ne kadi,« in navedel je, da kadi v njihovem razredu manj kot polovica fantov in deklet.

let čisti na uličnem voglu v Singapuru ljudem čevlje, je prišel na sijajno misel. Opazil je, da mnogim ljudem duh po kremi za čevlje ne ugaja.

Tako je svoje rjave, črne in bele kreme odišavil z raznimi prijetnimi vonji. In to je bila zanj velika terna. Ljudje so bili nad novotarijo navdušeni, poslali so se nepričakovano povečali in danes ima Leym See Tu že 42 čistilnic čevljev in zaposluje 67 nameščencev. On sam se pa ukvarja samo še z izdelovanjem dišeče kreme za čevlje.

Da večina cvetic diši, ni nič novega. Že dolgo vemo tudi, da imajo žuželke značilen vonj svoje vrste. Da se pa cvetovi poslužujejo vonja samic, ako hočejo privabiti samce za oprazenje, je novo in presenetljivo.

To je ugotovil švedski profesor živalstva Kullenberg. Samice nekaterih divje živčih vrst čebel in os proizvajajo v glavni žlezi posebno značilno dišečo snov in jo

oddajajo rastlinam, na katerih nabirajo nektar.

Brž ko pride samec, take žuželke v bližino markirane rastline, spozna po vonju, da mora biti nekje v bližini samica njegove vrste. In takoj začne obletavati vse te vonjajoče cvetlice, dokler ne najde samice.

Samice divjih čebel in os, ki živijo večji del posamič, imajo še drugače dišečo snov, ki jo proizvajajo v zadku. Ta drugi vonj deluje na samce, ki so naleteli na samico svoje vrste, zelo dražljivo. Ugotovili so, da so samci razburjeni prileteli na koščke blaga, odišavljenega s tem vonjem, ki diši podobno kot farnesol, misleč seveda, da gre za njihove samice. Samci torej ne potrebujejo nobenega optičnega dražljaja, da se spravijo s samico, zadostuje dišeči dražljaj.

Na zelo zvit način so take dišeče snovi izkoristile nekatere vrste orhidej. Oblika cveta teh rastlin je na bežen pogled presenetljivo podobna telesu žuželke. Tudi v naših lokah rastejo take orhideje. Imajo že taka značilna imena, kot mušje uho, pajkasto mačje uho, osje mačje uho itd. ker so te orhideje zavednim žuželkam po obliki in barvi zelo podobne.

Za muhasto mačje uho so s poskusi dognali, da je vonj te orhideje popolnoma enak vabečemu vonju samice določene vrste os. Samec te ose, prelišen po vonju cvetke, prileti na cvet, se nanj usede in se poskuša združiti z domnevno samico. Tako pride do oprazenja orhideje.

Humor avstralskih „Misli“

Urednik slovenskega avstralskega mesečnika »Misli« p. Bernard Ambröžič praznuje letos 75-letnico rojstva. Bog ga živi še dolgo let! Je še vedno poln humorja. Za primer navajamo iz letošnje aprilske številke naslednji članek:

»Nikita Hruščov, moskovski »penzionist«, je sredi preteklega meseca ves nasmehnat prišel na volišče za Kosygina. Vprašali so ga, zakaj je tako vesel. Kaj bi ne bil, je rekel, na Stalinovo Svetlano mislim (Stalinova hči je zaprosila za azil v Ameriki!) in sem ponosen, da sem njenega očeta preselil iz mavzoleja na Rdečem trgu na smetišče. Pomislite, kako bi se Moskva tresla, če bi se Stalin ob novici hčerinega odpada v mavzolejevem grobu obrnil. V grobu na smetišču naj se pa obrača kakor hoče, Moskva se ne bo nič stresla.«

Za dobro voljo

Brez las. — »Tako strašno plešastega človeka, kot je tvoj brat, pa še nisem svoj živ dan videl. Niti enega lasu nima na glavi!« — »Da, vedno se rad pohvali, da nima nobenega sivega lasu!«

Ta zna! — Hlapec se predstavi poljedelcu: »Me vzamete na delo? Sem brez zaposlitve. Ne bo vam žal: nikoli nisem utrujen!« — Gospodar ga vzame, toda že eno uro pozneje ga dobi ležati v senu. »No! Sem mi-

kuhinjo je skoraj pritekla. Nazaj grede cvetočih hijacint na zvezdnati gredici niti videla ni več, nikar, da bi se pri njih ustavila.

Iz vedra se je kadila gorka sopara. Mimogrede se je Pavla še enkrat ozrla na napis pod grbom. Nehote je zaprosila: »Bog daj srečen konec!« Kakšen in česa konec misli, pa ni vedela.

Pavla je spet razgrnila po mizi predse oltarni prt. Bil je preprost in kaj majhen. Ni je mikalo, da bi dognala, od kod je. Komaj je nekajkrat potegnila z razbeljenim likalnikom po trdem, doma tkanem platnu, se je prej vedri obraz kaznjence Andrejčičeve omračil. Pavla je čutila, kakor bi se ji izza temnega likalnika votlo režal v obraz strah pred temnico na dan velikonočnega veselja.

Še so peli ptiči na vrtu. Pavla pa je slišala samo čofotanje mokrega perila. Bilo ji je hušo, kakor bi jo kdo udarjal po glavi. Dobro, da je likala preprost prt iz cerkve svetega Petra na Gori, ki ni zahteval kar nič pažnje.

V kapeli so bile prižgane vse luči. Skozi okno je sijalo pomladansko sonce. Raz strop so nepremično gledali Dobri pastir, spokornika sveti Peter in Marija Magdaleana in štirje evangelisti. Pred oltarjem sta pa gospod kurat in begunjski gospod župnik prepevala psalme.

Kaznjence Pavla Andrejčič je stala med pevkami na koru. Tresle so se ji noge. Zbala se je, da se sesede. Oprijela se je za orgle in zamižala. Zavedala se je, da bi ležala v

ZA NAŠE MALE

Mladost

Kvišku kakor vonj z gredice dviga mlado se srcé.
Od gorice do gorice
vriskamo: »Juhej, juhé!«

Nam studenček izpod skale
vse poletje žuborí;
črni kos na citre brenka,
vmes škrjanček žvrgoli.

Jesen, vsa zavita v sence,
nas spominja na spomlad;
grbom plete žalne vence,
trnju daje sladki sad.

Zima pa na okna riše
šopke nam ledenih rož;
S palico po snegu piše
naš čudak — sneženi mož.

Mi ponosna smo mladina,
vse je naše: hrib in plan,
vsa koroška domovina,
ves slovenski Korotan.

Limbarski

Naša češnja

Sredi šolskega dvorišča stoji stara češnja. Te dni jo je pobelilo cvetje. Radi jo opazujemo. Češnja obiskuje čebele, metulji in čmrlji. Iz cvetov nabirajo sladki med. Če zapiha veter, nese bele cvetne lističe po zraku kot snežinke. Češnja ne bo več dolgo cvetela. Tam, kjer so cvetovi, bodo zrastle češnje.

Lepa je češnja, ko cveti. Še raje pa jo imamo takrat, ko visijo na njej sladke rdeče češnje.

Božena Zagoršek

NEKAJ OTROSKE MODROSTI

Niste prav vprašali

Bilo je prvi dan zimskih počitnic. Mali Branko stopa z velikim cekarjem v trgovino. Hodi sicer šele v drugi razred, vendar je že za domačega kurirja in trgovskega nabavljaja. Svojih zmožnosti se mali mož dobro zaveda. V šoli je seveda med prvimi.

»No, kam, Branko?«
»V trgovino, saj vidite.«
»Ali te kaj zebe?«
»Kaj mrz. Vprašajte me raje, zakaj sem vesel?«

»Zakaj pa si vesel, Branko?«
»Odličnjak sem.«
Takole, vidite. Treba je prav vprašati, da se kaj pametnega zve.

Darina Konc

slili, da res niste nikoli utrujeni.« — »Da! Prav zato, da ne bi bil utrujen, sem se zleknil v senu.«

Janez Jalen

12

Ograd

Pavla se je bila tako zaverovala v razvozlavanje napisa, da ni slišala korakov, ki so se ji od zadaj bližali. Šele ko je tik za njo zahreščal pesek, se je obrnila in zagledala gospoda kurata: »Hvaljen bodi Jezus Kristus!« je brž pozdravila. »Na vekomaj. Amen!« se ji je dobrohotno nasmehnil duhovnik v črnem talarju in koj vprašal: »Andrejčič! Pa tudi razumete, kar ste prebrali?« Pavla je čutila, da bi jo bil gospod rajši nagovoril z gospo, kakor pa da jo je po predpisih imenoval po pisanju. Zdelo se ji je dobro. Dvignila je pogled kakor v doraščajočih letih, ko je stala v škofji Loki vsa razveseljena pred samostanskim duhovnim očetom. Oko se ji je zalesketalo. Dekliško mladostno je odgovorila: »Staro nemščino sem doumela, latinski pa ne znam.«

Kurat Bizjan je pokazal s prstom na zgodovinsko ploščo, s preudarkom prebral latinski napis in ga koj tudi razložil: »Si deus pro nobis, quis contra nos. Če je Bog z nami, kdo upa biti zoper nas!«

Še je hotel nekaj povedati, pa ga je Pavla prehitela: »Do dna razumem, prečastiti!«

In kakor bi potožil nad tistimi šolanimi sodobniki, ki jim je bilo zaupanje v Boga prazna beseda, je kurat Janez Bizjan zamišljeno pristavil: »Globoko verni so bili včasih lastniki graščin.«

»Gott gebs Glück — Bog daj srečo, se mi zdi, je bilo življenjsko geslo Jakoba Lambergga,« je vprašujoče pripomnila Pavla.

»Je bilo,« je pritrdil kurat. »In je zidal in gradil in si pridobil čast in oblast in se ni prevzel. Kar pogledjva, kako govori dvajset let kasneje.«

Kurat je odvedel Pavlo nazaj na notranjo stran mogočnega vhoda na dvorišče graščine. Pod uro se je spenjalo med drimi in črnimi barvami na grbu Lambergov dvoje jeznih psov. Na plošči zgoraj je bilo vklesano:

ANNO DNI
MDXLVIII
1549

Za vsemi naslovi pa vitez Jakob Lamberski, tistočasno vladarjev namestnik na Kranjskem,

WVNSCHT SEIN NACHKVMEN
ZVR SEEL LEIB VND GVET
ZV WANDLEN IN GOTTES HVET

Sebi pa želi:
GOT GEB GLVCKSALIG END

Kakor bi gospod kurat hotel, naj Pavla sama razmišlja, je pozdravil in odšel. Pavla ga je še slišala, kako počasi stopa po polžasto zavutih stopnicah, klesanih iz zelene kamna, v svoje stanovanje. Najraje bi bila stekla za njim in mu zaupala, da se ona prav zato pokori v nekdanji graščini vernih Lambergov, ker njen mož, doktor Filip Andrejčič, komaj še veruje v Boga. Prazno leseno vedro v roki je postalo težko, kakor bi bilo do roba napolnjeno s svincem. V

P ∞ I ∞ S ∞ A ∞ N ∞ O B ∞ R ∞ A ∞ N ∞ J ∞ E

JOHN CREASEY:

Skrivnost sivega lasú

Vse je bilo mirno — v hiši in na ulici, od koder je prihajal snop slabe svetlobe v sobo, v kateri je mirno ležala bogata Lilian Randall.

Nato se je po hiši zaslišal komaj zaznaven šum. In še eden. Vrata so se skoraj brezglasno odprla. Na pragu se je pojavil možki. Napravil je nekaj kratkih skokov in si z živčno kretinjo gladil čop las, ki mu je padal na oči.

Ženska je ležala nepremično. Njen obraz je bil obrnjen proti oknu. Možki je lahko videl njen obraz, njene črne lase. Lahko je tudi videl, da je mlada. Približeval se je. Ena roka je bila iztegnjena, druga ob telesu. V tej roki je bilo kladivo. Jeklo se je svetlikalo v tankem pramenu svetlobe, ki je prihajal v sobo.

Še bliže... Ženska je ležala popolnoma mirno. Možki je sedaj bil nad njo. Kladivo se je spustilo. Še enkrat. In še enkrat...

Moški je odvrnil pogled z obraza ženske, ki jo je ubil. Nato ji je z roke snel prstan. Na nočni omarici je bila škatlica z nakitom. Odprl jo je in vzel nekaj uhanov, brošk in manjšo ogrlico. Vse to je zavil v robec in dal v žep. Nato je odprl torbico, kjer je vzel ves denar. Preiskal je omare in nazadnje našel majhno blagajno. S pomočjo izvijalca jo je odprl in vzel večji zavitek bankovcev. Nato je odšel v temno noč.

Inšpektor West je hitel po širokih stopnicah. Policaj je stal pri vhodu v stanovanje, notri pa jih je bilo že cel kup.

»No, Bill, si kaj našel?« je vprašal West.

»Vraga, nič!« Nosil je rokavice.

»Nosil?«

»Da, to ni popravek za žensko. Nobene sledi ni pustil. Našli smo samo odtiske žrtve in njene sobarice.«

»Kdo je žrtev?«

»Lilian Randall! Čez mesec dni bi se morala poročiti! Njen zaročenec je v inozemstvu. Našel sem njegovo pismo iz Rima. Na službenem potovanju je.«

»Od kod imaš vse te podatke?«

»Od ženske, ki je pospravljala stanovanje — gospe Clegg. Tamle v kuhinji kuha čaj in od časa do časa pade v nezavest.«

»Pa imaš sploh pojem, kdaj se je to zgodilo?«

»Tu je tudi naš zdravnik. Pravi, da nekako med polnočjo in tretjo uro zjutraj. Vidiš, kladivo je še tam,« je pokazal Bill na veliko kladivo za premog, ki je ležalo na kosu papirja. — »Gospa Clegg pravi, da

je to kladivo, ki ga je uporabljala ona

»Kako je vlomilec prišel noter?«

»Skozi okno v pritličju. Amaterski posell!«

»Kaj vse je zmanjkalo?«

»Nakit in denar! Poglej!« mu je pokazal žrtvino roko. »S prsta ji je snel prstan.

Vendar ni tako brezupno, Bill, gotovo bomo lahko dobili opis vsaj dela nakita, morda tudi številke bankovcev. Kaj pa je to?« je vprašal inšpektor in pokazal na kladivo. »To je že fotografirano, kajne?« Nato je iz žepa privlekel pinceto in se z njo približal kladivu. Med njenima krakoma se je hitro znašel siv las. — »Vidiš, Bill, če ne bi bilo sonca, bi ga ne opazil!« je rekel zadovoljno. »Poglejva še malo po sobi!«

Edino, kar sta našla, je bilo še nekaj sivih las. To je bila tudi edina sled.

Ko se je vrnil na Scotland Yard, je inšpektorja že čakalo nekaj sporočil. Zaročenec ubite ženske je bil v Rimu. Pripovedovanje gospe Clegg se je pokazalo kot točno. Prišel je tudi žrtvin odvetnik, ki je hotel takoj govoriti z inšpektorjem.

»Oh, inšpektor, to je strašno. Strašno! Tragično! Gospodična Randall je pravkar pripravljala oporoko; veste, precej bogata

Svjatoslav:

Jutro na polju

V megljeni ravnini prepevajo kosci, preden jutranjico božjo zvon zazvonijo. Od motnih gorá se vetrovi budijo, v meji zeleni že ptič žvrgoli.

Ko kosec jutranje poljane prebrede, na koncu roke razprostre ves močan, z nasmehom zajame vedrine in zdravja za ves božji dan.

je, da, bogata je bila; vedno sem ji govoril, da mora, pa saj veste, kako je...«

»Oporoke torej ni?« ga je prekinil inšpektor.

»Ne, ni, razen...«

»Kdo pa je potem njen dedič?«

»Ima tri nečake in strica. Stric naj dobi polovico, nečaki pa polovico. To je pravzaprav urejeno še z oporoko njenega očeta. Bil je zelo skrben...«

»Dajte mi, prosim, njihova imena!«

V laboratoriju je inšpektor nekaj časa pod mikroskopom zelo pozorno gledal lase,

»Dan presveti, dan veselja, srčno mi pozdravljen bod!«

Nevede se je prišla za roko ciganke Kati, ki je isti hip tudi obmoknila.

Minilo je vstajenje v kaznilnici, zvon pa je že vabil k vstajenju v župni cerkvi. Počili so topiči in strelji so odjeknili od gora. Potrkavanje je zadonelo iz lin, se razlilo čez oživljajoča se polja in pribnelo tudi v zadnji kotichek kaznilnice. Obmolknilo je prav takrat, ko je kaznjenka Pavla Andrejčič stopila pred sestro Huberto z dvema odejama pod pazduho na dolgi spodnji hodnik. Nog skoraj ni mogla več privzdigniti. Na koncu hodnika, ko je zavila k samotnim celicam, se je okrog vogala opotekla. Sama ni vedela, kdaj je zdrknila na kolena in s povzdignjenimi rokami zaprosila: »Sestra Huberta! Ne v zadnjo celico. Tam straši.«

»Vas v zadnjo celico!« Sestra Huberta je bila kar užaljena: »Do smrti bi si ne odpustila. V to stopite. Ne bo tako grozno.«

Pavla se je ozrla po lesenih tleh. V kotu je stal vrč vode, poleg njega pa hlebček kruha, nezakurjena peč pa je bila čudno okrogla. Nalagalo se je vanjo s hodnika. Pošastno se je režala za njo vdolbina za nočno posodo, od zunaj zaklenjena s težko ključavnico. Okno, visoko pod stropom, je bilo zatemnjeno z močnimi lesenimi naoknicami.

Pavla je vstopila. Nuna ji je pomagala razgrniti odeji. Pavla je obstala na njih robu. Slišala je še opomniti sestro: »Andrej-

ki jih je našel v stanovanju ubite. Ko je dvignil glavo od mikroskopa, ni skrival zadovoljstva:

»Sedaj so stvari vsekakor jasnejše! Človek, ki ga iščemo, ima 35 do 40 let, ima temne lase, ki so začeli siveti in — nedavno se je ostrigel. Ne glej me tako osuplo, Bill! Ko se boš naučil kaj več o pigmentu, o celicah, o lasnih mešičkih itd., tedaj boš tudi ti lahko skoraj brez napake »spoznal« lastnika las.«

»Če torej eden od nečakov ali stric ustreza vašemu opisu, tedaj nimamo več mnogo dela. Če pa bi ustrezali vsi — potem nas čaka še obilo dela,« je Bill negotovo dostavil.

»Najbolje je, če se vrnemo v pisarno in

Ivan Matelič:

Osamelost

Tiho sanja list zeleni, bratec veter ga je uspaval, k njemu skrbno, božajoče iz daljave je priplaval.

Kdo nocoj pa bo pri meni, kdo se z mano pogovarjal, kdo bo duši zapuščeni tolažilne sanje ustvarjal?

pogledamo spisek, ki nam ga je dal odvetnik,« pojasni inšpektor.

V pisarni Bill ni mogel skriti zadovoljstva.

»Poglej, je dejal inšpektorju, stric ima 42, nečaki pa okoli 20 let.«

»No, pa obiščimo strica!«

Arthur Randall si je zamišljeno pogladil goste, mestoma že popolnoma sive lase. Zivel je v precej razkošnem stanovanju in je bil zelo ljubezniv.

»Da, inšpektor, pravkar sem slišal strašno novico. Uboga Lilian! Od njenega odvetnika sem zvedel, da je morilec pobral tudi vse dragocenosti! Dandanes človek res ne more biti več prepričan, da bo dočakal jutro!«

»Gospod Randall, potrebujemo vašo pomoč!« ga je nagovoril inšpektor. — »Vidite, to je drobna stvar, vendar bi nam pomagala. Bi lahko dobili en vaš las?«

»Kaj?«

»En sam vaš las, gospod Randall.« Ko je to rekel, se je inšpektor hitro nagnil naprej in z Randallovega ramena vzel las. »Hvala, gospod. Za zdaj je to vse. Morda želite iti z nami na Scotland Yard, dokler ne preverimo tega lasu.«

»Jaz naj grem z vami? Hočete s tem reči, da...«

čičeval! Če se vam bo zdelo, da je neznosno hudo, vam svetujem, da molite.« Pavla je samo prikimala.

Skoraj neslišno je odšla sestra Huberta. Vrata je zapirala počasi. Zarožljali so ključ in zastrla se je še linica v vratih, skozi katero je prihajal zadnji žarek svetlobe. Zunaj je bil še dan. Pavlo pa je zagrnila trda tema. Pokleknila je, padla na obraz in zaihtela: »O Bog, o Bog, o Bog.« Vliše so se ji solze in glas ji je zadrgetal: »Fiiilip!«

Na veliko noč ob šestih zvečer je prišla Pavla, ki je bila bolj mrtva kakor živa, rešit iz temnice bivša njena sošolka sestra Ksaverija. Obe sta glasno jokali.

Temni nagelj

Razbohotalo se je cvetje v vrtu. Ogrevalo ga je visoko poletno sonce. Z zeleno popleskano škropilnico v roki je Pavla stala ob okroglem, iz izklesanega kamna zidanem tolmunu na obežnem, z visokim zidom ograjenim cvetličnem in zelenjadnem vrtu kaznilnice. Kakor poudarjeno začrtan križ so se razhajale skozi cvetje in zelenje od kamnitega, z vodo napolnjenega kolobarja, na vse štiri strani, široka z belim peskom posuta osrednja pota in se cepila v manjše križe in križiške.

Ves premočen je sredi tolmuna čepel na zloženem, z zelenim mahom obraslem kupu kamenja bronast fantiček. Od starosti in mokrote je bil tu pa tam že tudi sam zelenkast. V privzdignjeni roki je držal cev, iz katere so brizgali drobni curki vode v višavo, se razprševali in padali skozi pisano

»Gospod Randall, siv las nekako iste dolžine, kot so vaši, smo našli na kladivu, s katerim je bila ubita vaša nečakinja. Vidite, lasje so zelo važen dokazni material. Le redkokdaj lahko najdete popolnoma enake lase. Zato...«

»To je nezaslišano! Ne, ne grem z vami!« »O, gospod Randall, jaz sem mislil, da nam boste v vsem pomagali!« je mirno rekel inšpektor West. — »Seveda, če nočete, vam ni treba iti z nami!«

Na ulici je inšpektor rekel: »Bill, mislim, da je vse končano. Ti pazi na en konec ulice, jaz pa bom na drugega. Upam se staviti za svojo glavo, da bo čez deset minut priteklo s kovčkom v roki.«

Randall se je pojavil točno čez 12 minut. V vsaki roki je imel kovček.

»Kam pa kam? Morda na dopust?« ga je ustavil inšpektor West. »Ali ne bi šli raje z nama?«

Randall ni odgovoril. Na dnu kovčka so našli na policiji ves nakit. Tudi v laboratoriju ni bilo težko ugotoviti, da so bili lasje Arthurja Randalla isti kot na kladivu.

Zanimivosti:

Vlomilec - omedlel

V španskem mestu Bilbao je bil pred kratkim ponoči izvršen vlom v hišo neke bogate družine.

Ko je nezaželeni nočni »gost« že srečno prišel v spalnico in tam hotel nasilno odpreti šatuljo z dragocenim nakitom, se je hišna lastnica prebudila. Kljub užitemu strahu je neznanca odločno vprašala, kaj išče ob tej nenavadni uri in v tujem stanovanju. To ga je tako prevzelo, da je omedlel in se zgrudil na tla. Medtem poklicana policija ga je spravila spet k zavesti, nato pa v — zapor, kjer bo lahko premišljal in sanjal o ugrabljenem zakladu.

Smeh in zdravje

Ne povsem vsakdanji nasvet za boljši telesni ustroj je nedavno objavil norveški vseučiliški profesor Rodahl, ki predava na fiziološkem inštitutu v Oslu.

V teh svojih zdravstvenih navodilih Rodahl trdi, da je smeh eden najvažnejših činiteljev za krepitev zdravja. S smehom se namreč krepijo prsne in želodčne mišice, izboljša se delovanje pljuč in celotno telo se nekako »oddahne« ter odpočije.

Istočasno se omenjeni učenjak bavi tudi s problemi shujševanja in navetuje dnevno triminutno skakanje čez vrstico namesto gladovne kure. Vse te svoje izkušnje si je baje pridobil kot ravnatelj Letalsko-medicinskega raziskovalnega zavoda na Alaski ob raznih ekspedicijah na severni tečaj in kot športni zdravnik.

mavrico nazaj v tolmun. Pavla se je zagledala v valovito okroglo ude kipca. Spreletela jo je grenka misel. Njen otrok bi bil sedaj nekako prav tako velik. Ta mesec bi skoraj gotovo živel, nekje pri morju. Ni si znala prav predstavljati slasti, ki bi jo užila, če bi mogla kot mati, oblečena v kopalno krilce, čofotati v topli vodi ob morskem bregu z otrokom, ki je bil komaj dobro shodil. In to bi bilo kar gotovo res, če bi ne bil Filip...

Iz vode se je pognala riba, na poti od hlevov pa je zacvilila samokolnica. Ciganka Kati je peljala gnoj za spraznjeno gredico, ki so jo kaznjenke preobračale z ravnimi lopatami in jo urejevale, da pod noč nasađe nanjo novo zelenjavo.

Dasi je sonce stalo že precej visoko, se je vrt še vedno kopal v obilni rosi. vzdolž potov so se za ravno pristrženim robom zelenike vrstile enakomerno vsaksebi zasajene vrtnice. Čeprav je z njih cvetjem sestra zakristanka krasila oltarje v kapeli, se je dokaj cvetov usulo tudi na vrtu. Kakor bi celo pota cvetela, toliko odpadlih raznobarnih lističev je bilo potrošenih po belem pesku.

Pavla se je sklonila in vrgla z roko iz tolmuna čebelo, ki je bila prišla pit, pa je padla v vodo. Utegnila bi utoniti. Pa četudi bi Pavla prav zagotovo vedela, da se ji posreči priplavati h kraju, bi rešila pridno živalco. Počemu naj bi se mučila do skrajne upehanosti.

(Dalje prihodnjič)

Vendar je Pavla naslednje dni čutila olajšanje svojega bremena in je zdravniku sama izjavila, da se smatra sposobno za temnico. Sedaj pa, ko je stala skoraj tik pred njenimi vrati, je omahovala, da se je morala oprijemati.

Sestra Serafina je sedla za orgle in zbor je čakal pripravljen, da na njen mig zapoje. Pred božjim grobom se je nizko, kakor bi res vstajala iz globin, oglasila aleluja. Pavlo je stisnilo v grlu. Njen glas je bil votel, moten in ubit. Pa se je premagala dobri sestri Serafini na ljubo in je kljub temu zapela:

»Zveličar naš je vstal iz groba, vesel prepevaj, o kristjan.«

Pavla je hodila pred nebom, ki so ga nosili pazniki, in ni videla ne angelcev, naslikanih na stropu, ne Amorjev s polnimi tuli puščic na stebrih, mimo katerih je šla po stopnicah navzdol. Večno zaklenjeni izhodi iz jetnišnice so bili na stečaj odprti. Za kipcem vstalega Zveličarja se je vila procesija mimo častitljive grajske lipe, skozi drevored in za vrtovi čez mostiček na travnike in zavila pri kapelici pod hribom nazaj po drevoredu. Kakor svobodni so hodili praznično oblečeni pari kaznjenk. Le tu pa tam se je na robovih pod Svetim Petrom zalesketal bajonet. Orožniki so zdaleč pazili, da bi katera izmed kaznjenk ne pobegnila.

Pavla se je opotekala v zboru in pela, pela, pela, dokler ji na povratku tik pri kamniti mizi ni vzela glasu pesem:

Začetek in višek pokristjanjenja slovenskega naroda

(Nadaljevanje s 3. strani)

nificij, znan kot »apostol Nemčije«, ki je bil organizator bavarskih škofij in sam nadškof v Mainzu. Virgil je zastopal načela Cerkev na Irskem. Zato je tudi v karantanskem misijonu Virgil hodil svoja pota, neodvisna od Bonifacija in frankovskih misijonarjev. Virgila je vodila stara, preskušena tradicija njegove irske domovine. Ne s silo, ne s pretnjami ali celo z mečem, marveč s stvarnim temeljitim poukom in naukom naj se širi krščanska vera. Poganskim navadam (koledovanje, jurjevanje, kresovanje), s katerimi je ljudstvo zrastle in je nanje bilo navezano, naj se dá krščanska vsebina! Krščanski misijon naj upošteva jezik ljudstva in se nanj naslanja! Ljudstvo naj, tudi v svojem jeziku Boga časti in ne v zgolj uradnem, cerkvenem latinskem jeziku! Iščejo naj se in se navezujejo stiki z domačimi poglavarji, plemenskimi in rodovnimi!

V smislu teh idej in irske misijonske tradicije je od vsega začetka misijonarjenja med Karantanci sv. Virgil svojim misijonarjem dajal ustrezna navodila. Zato je tudi umljivo, da je mlado vero med Karantanci hotel okrepiti na svoj način. Njegov lastni, osebni obisk bi pred poglavarji in ljudstvom, katerega jezika ni znal, ne okreplil ljudi v veri, če bi jim ne spregovoril v njih domači govornici. Sam obisk bi bil tudi premalo za uspešen podvig vere. Škof, predvsem misijonski škof, se mora nahajati in delovati v deželi. Zato je opat in škof Virgil knezu Hotimiru, ki je že po nekoliko letih svoje vlade (peractis aliquantis temporibus — po nekoliko letih,) zaprosil za škofov obisk, ustregel tako, da je na Bavarskem že običajno navado pokrajinskega misijonskega škofa (pomožnega škofa) presadil tudi na Koroško. Tudi Karantanci je dal pokrajinskega škofa sv. Modesta.

(Dalje prihodnjič)

Begunjski talci

V blag spomin talcem iz Tržiča in ostalih krajev Gorenjske, ki so padli na mostu v Žirovnici, dne 1. julija 1942. — Ob 25. letnici napisal Andrej Tišler.

Bivšo žensko kaznilnico v Begunjah na Gorenjskem so nemški nacisti že leta 1941 spremenili v nekako zbirno taborišče, od koder so pošiljali zapornike v različna koncentracijska taborišča, ali pa jih odvajali kot talce na morišča. Mučnim zasliševanjem je sledilo pretepanje ali pa celo večdnevno bivanje v umazanih bunkerjih.

Meseca marca leta 1942 se nas je znašlo v teh zaporih veliko Gorenjcev, sicer različnih po svetovnem nazoru, a vendar smo se mnogi zaupno ozirali na velik križ na steni hodnika v prvem nadstropju.

Prvi odgon talcev sem doživel zjutraj dne 31. marca. Med klici: »Z Bogom, fantje, maščujte nas!« je z dvorišča kaznilnice tovornjak odpeljal 30 talcev v Drago pod Begunjsčico, kjer so bili ustreljeni. Ker sem bil v Begunjah šele nekaj dni, me je ta dogodek precej vznemirjal. Še isti dan sva se to pot prvokrat na stopnicah srečala z bratrancom Antonom Ahačičem. »Veš,« tako mi je rekel: »Tu smo samo talci, ne vemo ne ure ne dneva. Premisli samo ta slučaj,« je nadaljeval: »Poleg mene je ležal na slami še mlad mož. Mučila ga je slutnja, da bo prej ali slej med talci. Tolažil sem ga. Za menoj je molil žalostni del rožnega venca, (molila sva ga na vrstico z desetimi vozli) in kesanje. Čez nekaj ur nato je bil že med talci v Dragi.« Marsikomu izmed nas je bila molitev edina duhovna tolažba v skrbeh za našo usodo. Dne 10. aprila so jih zopet nekaj ustrelili. Tekom maja in junija pa so jih vsaka dva tedna poslali 10 do 20 v razna koncentracijska taborišča. Tako sem bil tudi jaz premeščen 20. junija v Celovec na policijo, od tam pa 27. junija v Dachau. Če bi bil jaz ostal še v Begunjah, bi me bila po izjavi A. A. iz Tržiča zadela ista usoda kot ostale Tržičane, kar sem zvedel šele pozneje.

Dne 30. junija popoldne so policisti odbrali 29 talcev, med njimi vseh 7 Tržičanov, da bodo šli naslednji dan na delo v Nemčijo. Med tem pa so, kakor pri vseh prejšnjih ustrelitvah, tudi to pot še isti dan na lepakih v slovenskem in nemškem jeziku ljudje čitali imena ustreljenih talcev. V so-

bi, kjer je bil Anton Ahačič, so v čast padlim v Dragi zapeli polglasno »Vigred se povrne«, misleč, da bodo šli res v Nemčijo, niso pa slutili, da pojo nagrobno pesem samim sebi. Vsi so se morali preseliti v posebno sobo v pritličje kaznilnice, kjer so v mučni negotovosti prebili zadnjo noč v Begunjah.

V zgodnjih jutranjih urah, dne 1. julija 1942, so jih policisti natrpali na tovornjak. Zadnje upanje je splahnelo, ko je kamion, namesto na kolodvor Lesce, zapeljal talce na most v Žirovnico, kjer so bili ustreljeni.

Mučencem za narodnost in svetovni nazor ohranimo trajen spomin.

Za folklorni festival ŠEST NARODOV POJE IN IGRA v soboto, 24. junija, ob 20. uri zvečer, v celovski Mestni hali, se dobijo vstopnice v predprodaji do 12.30 v tujkoprometnem uradu Obersteiner. Večerne blagajne v Mestni hali bodo odprte od 19. ure dalje.

Avstrijska televizija

PETEK, 25. junija: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Dedič zgodnjekrščanskega sveta — 12.00 Trio — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Rešilna kri. Oddaja v službi Rdečega križa — 19.00 Kuhinja v televiziji — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Španska muha“. Burka Franza Arnolda in Ernesta Bacha — 21.55 Večerna poročila in v žarometu. Sedem dni svetovnih dogodkov — 21.55 Z našimi najboljšimi priporočili. Trije svetovni kritiki.

SOBOTA, 24. junija: 14.55 Kratka poročila — 15.00 Direktni prenos iz Steyerja: Plavalni turnir narodov — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za družino: Novo za ženo — 17.30 Pri cvetličnem doktorju — 17.55 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.00 Stališče, aktualna reportaža — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Posebno poročilo iz Montreala — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Razkošni dvor na Dunaju. Heinz Conrads lista v dunajski lokalni kroniki — 21.40 Čas v sliki — 22.00 Naš nočni program: Zapadni St. Louis, film divjega zapada — 23.25 Konec oddaje.

NEDELJA, 25. junija: 14.55 Kratka poročila — 15. do 17. Prenos iz Steyerja: Plavalni turnir narodov — 17.00 Kratka poročila — 17.03 za mladino od 14. leta dalje: 1-2-3- zdaj! — 18.15 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.20 Tekmovanje napovedovalcev in napovedovalk avstrijskega radia (3. predizpit) — 19.00 Družina Leitner — 100. nadaljevanje — 19.35 Športni pregled — 19.50 Kratka poročila — 19.55 I. Neposredni prenos okoli zemeljske oble — „Naš svet“. Trenutno iz petih celin — 22.00 Kristjan v času — 22.10 Večerna poročila.

PONEDELJEK, 26. junija: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj franco-

skega jezika — 18.55 Nemščina za domačine — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Moj ljubi labod“ (2); zabavna oddaja — 21.15 77 Sunset strip (13. nadaljevanje); Klic deset čez dvanaest — 22.00 Čas v sliki.

TOREK, 27. junija: 11.00 Televizija v šoli: Kratka poročila — 11.03 Zakrament zakona — 12.00 Mikroskop — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj angleškega jezika — 18.55 „Darilo gospoda Zumbuša“; kratka igra — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Tekmovanje napovedovalcev in napovedovalk avstrijskega radia — 22.15 Čas v sliki.

SREDA, 28. junija: 10.00 Televizija v šoli: Dunaj okoli leta 1900 — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 „Moj ljubi labod“ — 12.03 77 Sunset strip — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Mala risarska umetnost — 17.30 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet — 18.00 Mali športni ABC — 18.25 Lahko noč oddaja za male otroke — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma — tečaj francoskega jezika — 18.55 Prizori iz Avstrije — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Vesoljska patrola“ (1). Fantastična pustolovščina vesoljske ladje Orion — 21.15 Avstrijski portret: Prelat dr. Leopold Unger — 21.40 Kratka poročila — 21.45 Forumski pogovor — 22.45 Čas v sliki.

ČETRTEK, 29. junija: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 18.55 Športni kalejdoskop — 19.21 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Prireditelj“; film Dieterja Meischnerja — 21.45 Kratka poročila — 21.50 Kako so videli drugi. Doprinos k sedanosti — 22.20 Čas v sliki.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 25. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. — 8 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — **PONEDELJEK, 26. 6.:** 14. 15 Poročila, vreme, objave. Pregled sporeda. Gore, jezera in mir. (Oddaja za prijatelje narave). — 18.15 Živo srečanje s slovenskimi pesniki: Tone Kuntner. — **TOREK, 27. 6.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Kulturna panorama. — **SREDA, 28. 6.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — **ČETRTEK, 29. 6.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Iz ljudstva za ljudstvo („Po žrtvi do zmage“ — Odlomki igre gojenk gospodinjske šole v št. Jakobu v Rožu. — **PETEK, 30. 6.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. Marijan Vodopivec: Tri skladbe za violino in klavir (Slavko Zimšek, violina; Marijan Lipovšek, klavir). Cerkev in svet. — **SOBOTA, 1. 7.:** 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Televizija Ljubljana

PETEK, 23. junija: 17.20 Poročila — 17.25 Filmi za otroke — 17.55 TV obzornik — 18.15 Zaplešite z nami — 5. oddaja — 18.45 Glasbeni kotiček — 19.05 V pasti — sovjetski serijski film — 20.30 Cickak — 20.38 Veliki mojster Toto — italijanski film — 21.30 L. van Beethoven: Koncert za klavir in orkester — 22.00 Zadnja poročila.

SOBOTA, 24. junija: 16.45 Prenos športnega dogodka — 17.30 TV obzornik — 17.45 Nadaljevanje prenosa — 18.30 Šmoki — mladinska igra — 19.00 Vsako soboto — 19.15 Vrednote, za katere živim — oddaja iz cikla: Človek in kultura — 19.45 Cickak — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cickak — 20.38 Krog z dvojko — humoristična oddaja — 21.38 Golo mesto — serijski film — 22.30 Srečanje z Ano German — 23.05 Zadnja poročila.

Nadaljnega programa nismo prejeli.

KMETJE POZOR!

NAJNOVEJŠE KMETIJSKE STROJE, MLATILNICE, TRAKTORJE, KOSILNICE, MOPEDE, KOLES, HLADILNIKE, PRALNE STROJE, ELEKTRIČNE MOTORJE, BRZOPARILNIKE (kotle), KOTLE ZA ŽGANJEKUHO, SADNE STISKALNICE (prešče) VSEH VRST

vam nudi ugodno domača trrdka

Johan Lomšek

St. Lipš, Tihaja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Miza in 4 stoli iz kovine in plastike za vrt - šil. 695.-

Podjunska trgovska družba

Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

Novo na policah

Mohorjeve knjigarne v Celovcu

O delu za razvoj narodov. Okrožnica Pavla VI. Slovenski prevod. 8.— šil.

Drugo navodilo za obnovo bogoslužja. Navodilo o glasbi pri bogoslužju. 12.— šil.

Poznaš Kristusa. J. C. Barreau. Iz francoščine. Slovenski prevod oskrbeli ljubljanski bogoslovci. 14.— šil.

Za dobro voljo. Jos. Schrijwers. Prevod oskrbeli lazarišči. 18.— šil.

Sončna družina. F. Mihelčič. Mala salezijanska knjižica. 3.— šil.

Vse te verske brošure so izšle nedavno v Ljubljani.

DARUJTE za tiskovni sklad!

Soboslikarske vaje sprejememo. Za hrano in stanovanje poskrbimo. Soboslikarski mojster

HANS SCARSINI

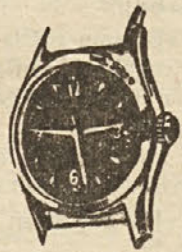
KLAGENFURT — CELOVEC,
Friedelstraße 37.

Ure in nakit v veliki izbiri pri

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in solidno, kupujem in zamenjam zlato in srebro (tudi stroto zlato).

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maizec

Klagenfurt, Alter Platz 35

Vse poljedelske stroje, vse za gospodinjstvo ugodno in na obroke Vam nudi trrdka

HANS WERNIG

KLAGENFURT
Paulitschgasse (Prosenhof)

KOLESA
MOPEDI
HLADILNIKI
HLADILNIKI ZA NIZKO
HLAJENJE
ELEKTRIČNI ŠTEDILNIKI
ŠIVALNI STROJI
OPREMA ZA TUJSKE SOBE
VRATA ZA GARAZE itd.
POSEBNO UGODNE CENE!

A. in T. BLAŽEJ

ŠT. VID V PODJUNI
Telefon (0 42 39) 34 63
ŠT. PRIMOŽ — Tel. (04239) 34 6 09